

ЕУ и НАТО со јасни пораки
Нема интеграција
без сменето име

Место во ЕУ, бегалците ќе завршат во Македонија
Брисел сака кампови
на македонска територија

Вицепремиер задолжен за сопствениот бизнис
Анѓушев најави реформи на пазарот
што го држат неговите фирми

Република

бр. 250, година VI ■ петок, 16 јуни 2017 година ■ цена: 50 денари

СТРАНСКАТЕ МЕДИУМИ НАЈАВУВААТ ПРОМЕНА НА ИМЕТО

ШТО ВЕТИЛ ЗАЕВ НА МЕЃУНАРОДНАТА, А КРИЕ ОД НАРОДОТ?

FINANCIAL TIMES

Macedonia considers using provisional name to join Nato

Gesture aimed at ending Greek objection and countering Russian meddling in Balkans

theguardian

Macedonia and Greece appear close to settling 27-year dispute over name

foreign minister to Athens for talks to end long-standing row
bothering states over Macedonia name

THE TIMES

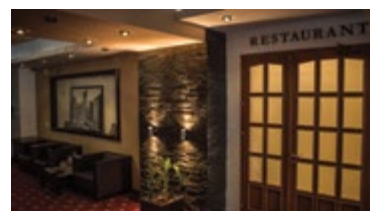
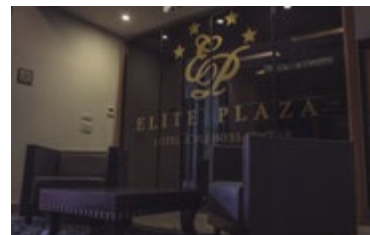
Macedonia tries to join Nato under a new name

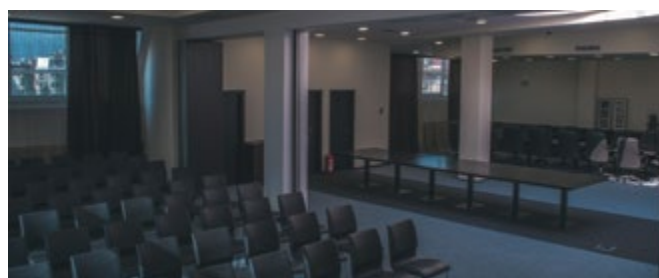
ЕЛИТ ПЛАЗА
Хотел и Бизнес Центар – Скопје
••••• www.eliteplaza.mk •••••
Нова приказна во градош

**Модерен и луксузен
хотел со 4 ѕвезди**
Лоциран позади
Универзалната сала
во Скопје

2 комплетно опремени конференциски и свечени
сали за прослави, деловни простории како и катна гаража
на 5 нивоа во склоп на самиот хотел
.....
За миговите за релаксација и рекреација ЕЛИТ ПЛАЗА
нуди најсовремено опремени Фитнес и спа центар

Нуди незаборавен престој на своите гости
.....
со луксузно сместување, извонредна храна
послужена во елитен ресторан

ЕЛИТ ПЛАЗА - Хотел и бизнис центар Скопје • Тел: +389(0) 2 5514 888 | info@eliteplaza.mk | reception@eliteplaza.mk

АНАЛИЗА

ЕУ и НАТО со јасни пораки - нема интеграција
без сменето име

9

КОЛУМНА | Горан Момироски

Балканот маршрута на глобалните интереси

12

КОЛУМНА | Ацо Станковски

Триумф

14

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Роберт Алаѓозовски

16

ЕКОНОМИЈА

Подобриот живот малку ќе почека

18

ОБРАЗОВАНИЕ

МОН ќе произведува научници со
политички инает

22

ЗДРАВСТВО

Комплексниот проект „Мој термин“
воведи ред во ординациите

25

ТЕМА НА НЕДЕЛАТА

Парламентарното мнозинство стави рампа
на барањата на мајките

28

СПОРТ | ИНТЕРВЈУ

Благоја Милевски: Да ѝ покажеме на Европа
дека знаеме да играме фудбал

46

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Донеvски**

Маркетинг:
Стојан Георгиеvски,
Габриела Мирчески
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

4

Вовед

Што ветил Заев на меѓународната,
а крие од народот?

6

Актуелно

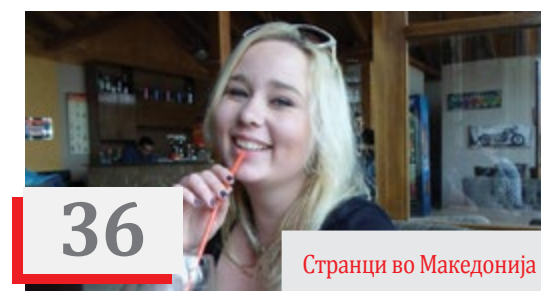
Наместо во ЕУ, бегалците ќе завршат
во Македонија

20

Економија

Анѓушев најави реформи на пазарот
кој го држат неговите фирми

36

Странци во Македонија

Барбара Јариш од Полска

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчевски**
Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**
Редакција и соработници: **Александра Мазнева - Бундалевска,**
Невена Поповска, Наум Стоилковски, Александрија Стевковска,
Бојан Момировски, Кристина Николова - Кузмановски,
Катерина Митиќ, Горан Зивчевски

Колумнисти: **Горан Момироски, Љупчо Цветановски,**
Ацо Станковски

Лектори: **Анета Љубецкиј**

Фотографија: **Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиевски, Билјана Неделковска**

Печати: **Печатница Серафимовски, ул. Лисец 66, Скопје**

Испечатени примероци: **3.000**

Датум на печатење: **15 јуни 2017**

Нена Мирчевски | главен и одговорен уредник

ВОВЕД

СТРАНКИТЕ МЕДИУМИ НАЈАВУВААТ ПРОМЕНА НА ИМЕТО

Што ѝ ветил Заев на меѓународната заедница, а крие од народот?

По само десетина дена од формирањето на квислиншката влада, македонската јавност може јасно да види дека клучната „реформа“ на Заев што, навистина, ќе донесе „нов живот“ ќе биде промената на името. Што сè друго ќе донесе оваа реформа како последици по идентитетот на Македонецот и по националните интереси на државата, допрва ќе видиме. Подготвеноста на Заев да се откаже од името на државата во замена за влез во НАТО, што дел од јавноста блиска на СДС сè уште не сака да ја видат, јасно и гласно ја најавуваат неколку светски реномирани весници како вовед во конечната разрешница на долгогодишниот спор меѓу Македонија и Грција. „Гардијан“, „Фајненшл тајмс“ и „Тајмс“ истовремено објавија речиси идентични текстови со исти пораки дека **„Македонија е подготвена да го промени името за влез во НАТО“**.

За потсетување. Лондонски „Тајмс“ пишува дека **„Македонија размислува за усвојување ново име во обид да го омекне грчкото противење на нејзиното членство во НАТО“**.

Претходно „Гардијан“ објави текст со речиси идентични поенти во кој се нагласува дека Македонија и Грција се блиску

да го затворат 27-годишниот проблем за името. Според истиот весник, верзиите на името за кои досега се дискутирало содржат додавање географска квалификација како „горна“, „нова“ или „северна“ Македонија.

Во исто време, „Фајненшл тајмс“ објави интервју со Никола Димитров под наслов **„Македонија предлага промена на името во обид да му се приклучи на НАТО“**. Откако текстот предизвика вулкан од реакции во Македонија, за само неколку часа на сајтот на британскиот весник беше променет насловот во **„Македонија размислува да го користи привременото име за да влезе во НАТО“**.

За разлика од тоа што го читаме деновиве во британските медиуми, Заев и бандата со која ја управува државата ни продаваат приказна дека ќе не внесе во НАТО под привремената референца.

Медиумската пропаганда на олку реномирани весници дејствува синхронизирано со чекорите на „дип стејт“ за заокружување на проектот. Целта е да подготват терен во јавноста амнестирајќи ја од одговорност целата меѓународна заедница за срамниот притисок за насилната промена на името на една мала држава и еден библиски народ. Приказната ја водат во насока дека Македонците сами сакале да си го сменат името за да влезат во ЕУ и во НАТО, оправдувањето го бараат во „руското мешање на Балканот“.

Во меѓувреме, додека Заев упорна ја лаже македонската јавност дека ќе ја внесе државата во НАТО под привремената референца, од Брисел и од НАТО ни стигнаа јасни пораки дека единствен начин за брз прием во Северноатлантската алијанса е компромисно решение. Што значи компромис

дообјаснија од Атина од каде што порачаа дека без променето име нема што да бараме во ЕУ и во НАТО. Со други зборови, ништо ново од тоа што го знаевме досега - единствен начин да влеземе во НАТО е рецептот на Заев - „свиткана кичма“ и прифаќање на условите на Грција со што целосно ќе се понижи достоинството на македонскиот народ и основното право сам да си го одбере како ќе му се вика државата.

Очигледно е дека разликите во ставовите што се пренесуваат од двете страни се огромни,

Одговори на овие прашања ќе добиеме многу скоро, уште во текот на летото, со оглед на фактот дека за ставање крај на кризата во Македонија и за регионалната стабилност на целиот Балкан се заинтересирал лично шефот на Стејт департментот на САД Рекс Тилерсон. Дипломатски извори на **„Република“** информираат дека се очекува Тилерсон да дојде во Македонија во јули или во септември, а целта за посетата ќе бидат токму името и членството на Македонија во НАТО. Какви пораки ќе донесе првиот човек на Стејт департ-

па оттука збунува еуфоричниот оптимизам кај власта дека сме пред историски успех и на чекор да го решиме тридеценискиот спор. Прашањето што се наметнува во ситуацијата е што знае светот, а не знаат Македонците и што е тоа што го ветил Заев пред меѓународната заедница, а го крие од својот народ?

Голема е дилемата дали во преговорите Заев воопшто е некаков фактор, или неговата единствена задача е да стави потпис на договорот што ќе го подготват странците?

БРИСЕЛ САКА КАМПОВИ НА МАКЕДОНСКА ТЕРИТОРИЈА

Ниту срам ниту перде не се очекува од Брисел кога се во прашање нивните „повисоки“ интереси на штета на Македонија. Речиси истовремено со јавното триење од нос на Заев дека Европската комисија од него очекува најскоро да испорача смена на државното име и распределба на македонските национални интереси по соседите, Димитрис Аврамопулос, грчкиот еврокомесар што претходно ја предводеше грчката армија во песните за „пиење македонска крв“, посочи дека наскоро ќе побара Скопје да сместува мигранти. Но, друго и не може да се очекува, кога во Македонија на сила инсталираа власт што ќе им исполни сè, а за возврат ќе добие ништо

Пишува | Наум Сџиловски

Дојде и тој очекуван момент, кога ЕУ без никаква стега ќе се потпре на Македонија да биде логор од каде што во иднина ќе ги црпи ресурсите со потребната работна сила. Секако тоа нема да се Македонците како рамноправни граѓани во Унијата, туку од мигрантскиот наплив што сега (ќе) се очекува да биде сместен во Македонија. И тоа, според процените, би биле дел од стоте илјади бегалци од разорениот блискоисточен регион, дел од нив веќе во Грција, а дел се очекуваат.

Димитрис Аврамопулос, кој пред да биде еврокомесар, како министер за одбрана немаше проблем со тоа што грчките војници пеат дека ќе пијат македонска крв и од нивната кожа ќе прават чизми, сега очекува новата „реформска“ власт во Скопје да прифати сместување на мигрантите на подолг рок. Всушност, реформското што Аврамопулос го препознава е промена на крутиот став во Македонија, која досега ја држеше власт што цврсто газеше по земја, дека земјата нема капацитет, ниту, пак, може да го издржи таквиот притисок - и економски и безбедносно.

За потсетување, голем придонес во оваа „реформска“ власт имаат и делови од Соросовата армија, која со сите сили се трудеше да ги урне физичките пречки за мигрантите. Истите тие соработуваа со вметнати соиграчи од европскиот Соросов калифат од грчка страна. Ги учеа мигрантите како нелегално да ја минуваат границата, им делеа исцртани мапи, ги водеа преку реки - при што беа однесени и човечки животи, ги учеа како да се урне оградата, како да ја исцрпуваат полицијата, која во исто време се соочуваше и со насилствата во Скопје. 16 невладини организации лани во март бараа од државата итно „прекинување на сегрегациската и дискриминаторска практика што ги спречува луѓето да бараат азил“. Тоа се истите организации што од еврокомесарот Хан написмено бараа одложување на изборите во Македонија, а за целта на одложувањето сега е непотребно да се зборува. Сега истата таа „армија“ е дел од актуелната власт во Македонија, па Аврамопулос со право може да се надева на поддршка. Иако државата се соочуваше со мигрантските бранови на начин што официјално беше поздравуван, и тоа во време на политичка криза со безбедносни предизвици, најаву-

ваната европска помош никогаш не стигна до крајните граници, освен билатералната соработка со дел од полициите од засегнатите држави по должината на „балканската маршрута“. Сега, истите тие европски држави се исправени пред предизвикот да бидат судени бидејќи не ја прифаќаат наметнатата политика за споделување на мигрантите.

Колешката на Аврамопулос, Федерика Могерини, пред неколку месеци од Италија порача дека „Европа има потреба од мигрантите за својата економија“ бидејќи „населението на ЕУ старее и земјите-членки имаат потреба од работна сила“. Но, над тој проблем лебди прашањето зошто ЕУ, а, пред сè, Германија не го организираат тоа „пополнување“ на хуман начин, туку оставаат мигрантска трка до истребување? Во целата приказна најстрашно е што и носителите на одлуките немаат никаков почит кон желбите на мигрантите. На сила протерани од своите домови, сега, исто така, на сила, им се наметнува каде би биле сместени, веројатно, засекогаш.

Ниту мигрантите ќе бидат задоволни што се сместени во некои држави во Европа, ниту, пак, тие општества ќе го сменат односот кон нив. Само за илустрација, доволно силно е врежано однесувањето на унгарската телевизиска екипа кон мигрантите, или, пак, односот на бугарските ловци. По тоа да се очекува нормална интеграција е речиси нечувствително.

Инфицирање

Тоа што Аврамопулос не потврдува дали во Демир Капија во Македонија се гради голем европски бегалски камп за повеќе илјади бегалци, не значи дека не е почнато спроведувањето на тој план. Соросовата армија во Македонија го носи проектот на рамена, додека течат разни отворени огласи за финансирање организации за поддршка на мигрантите, но и за медиумска поткрепа за создавање расположение за тоа. Сето тоа не е без поткрепа од надвор. Претседателот Ѓорѓи Иванов кон крајот на минатата година од Софија предупреди дека мигрантската криза допрва почнува, со 20 до 30 милиони потенцијални

мигранти во непосредна близина на надворешните граници на Европа. Зборувајќи по којзнае кој пат за несоработката меѓу институциите, Иванов предупреди на контрола на коридорите преку кои се префрлаат мигрантите, но и за контрола врз слободното движење на мигрантите што веќе се во шенгенската територија.

Но, како е возможна контрола ако зад кулисите на соработка и институционалниот заеднички пристап стои организирана група од Соросовиот калифат, која ги бајпасира заштитните мерки на ЕУ и на државите? Истрагите на италијанските власти и на други откриле дека невладините организации активно финансираат приватни бродови за шверц на десетици илјади илегални бегалци од Северна Африка во ЕУ. Главниот обвинител на Сицилија посочи „абнормален“ износ на средства за изнајмување бродови од невладини организации, кои се финансирани, погодувате, од Соросовата фондација, а кои соработувале со шверцерските банди.

Сето тоа повторно нè враќа на стариот план од октомври 2015 година, кога претседателот на ЕК, Жан Клод Јункер „спакува“ 100.000 мигранти за Западен Балкан, со таканаречени „жешки точки“. За тоа на државите ќе им помага УНХЦР. Само еден месец потоа, мисијата на УНХЦР во Македонија открива дека како локации за згрижување на 6.000 семејства или 30.000 бегалци на подолг период ги гледа Гевгелија, Струмица, Неготино, Петровец – Катланово, кумановско Черкези и Табановце. Оттогаш државата остана на цврстиот став дека не е можно сместувањето на мигрантите што доаѓаат на територија на Република Македонија од земја-членка на Европската унија, кој го повторил и во март годинава. Сепак, веќе во јуни Меѓународната организација за миграции (ИОМ) почнува со реконструкција на

напуштениот објект на Специјалниот завод „Демир Капија“. Иако организацијата, дел од ОН, вложува пари за реконструкција, не открива која ќе биде неговата намена, иако наведува дека тој одамна е надвор од употреба.

Македонија има прифатни објекти за вакви состојби, како тој во Визбегово, граден со заеднички пари со ЕК, со што пред десетина години беше пример за подготвеност, но тие капацитети ниту од далеку не се доволни за тоа што се подготвува. Дека станува збор за планирана акција за сместување на бегалци на подолг период укажува и фактот дека меѓу првите локации за прифатен центар со почнување на кризата беше Табановце, односно, што подалеку од европската граница. Притоа, не смее да се заборава дека Македонија е „инфицирана“ на оваа рута, токму од земја-членка на ЕУ.

Според некои аналитичари, планот што се кове подолго време во заднина на овој Соросов експеримент е да се „инфицира“ целиот овој регион надвор од границите на ЕУ со населување туѓи култури, пред сè, блискоисточни и африкански, бидејќи од цел континент само овој дел од Балканот останува „недопрен“ од имиграција. Поточно, регионот би служел како регрутен центар за потребната работна сила на развиениот запад, а притоа со многу помалку средства би се одвивала потребната едукација и приспособување на „непожелните“ бегалци за развиениот запад на Европа. Ваквите идеи и претходно ја имаа поддршката кај левичарските и кај социјал-демократските аналитичари, кои ја застапуваа тезата дека Македонија треба сама да побара бегалски кампови на своја територија, да го искористи моментот и да поентира кај меѓународната заедница. Македонија, сепак, поентираше кога воведо ред на движење на мигрантите и остана на привремениот транзитен капацитет за 2.000 лица, за што не доби ни процент од ветуваните пари. Дали ќе поентира со камповите е прашање што не може да се мери без факторот безбедност.

Национална безбедност

Без нашироко да се објаснува безбедносниот ризик што сам по себе значи имиграцијата, ваква интервенција со вдумување на неколку десетици илјади бегалци во Македонија отвора неколку сериозни прашања. Македонија е во синцирот со Косово и со Албанија кога е во прашање проблемот со цихадистичките повратници, кои не ретко во овој долг фрагилан политички период за регионот лесно посегнуваат по оружје. Серијата терористички напади во ЕУ, пак, покажа дека се извршени од лица што минале низ Македонија по таа балканска маршрута, а натамошното евентуално доселување тука само би можело да ја засили таквата цихадистичка спрега во различни криминални организации.

Второ прашање е како еден ваков чекор би влијаел на подолг рок на меѓуетнички план. Македонија е држава во која се прескокна цел циклус во спроведување попис знаејќи какво влијание врз општеството има процентуалната застапеност на етничките заедници. Имајќи ги предвид последиците и наследството од бегалската

криза од Косово, кои доволно е што постојат како редовна тешка тема во јавноста, како ли би влијаело нарушување на овој тешко здобиен рамковен „баланс“ со нови десетици илјади муслиманско население на подолг рок?

Третиот безбедносен момент, сепак, е најголем, а е поврзан со економската состојба. Германската математика за тоа колку државата ја чини еден бегалец, а притоа имајќи го предвид планот за „инфицирање“, за Македонија би значело уште нови десетици илјади невработени, а тоа, секако, би претставувало солидна основа за нови социјални судири и големи тешкотии во меѓусебното прифаќање. Иако на почетокот се ветуваат пари и помош, таквите средства сè потешко стигнуваат. Македонија во својата куса независна историја во неколку наврати има искуство со мигрантски бранови и секогаш сама си го носела товарот.

Последниот безбедносен момент што само дополнително ќе ја искomпликува релацијата Скопје - Брисел е фактот што Македонија ниту е, ниту некогаш ќе биде посакувана крајна дестина-

ција на мигрантите. Тие во секој момент ќе бидат подготвени да тргнат кон Германија, Шведска, Данска... Тоа само ќе создава постојани искри со безбедносните служби; понатаму Македонија на долг рок ќе ја врами во синцирот на шверц на луѓе и, ништо понеизвесно, во земјите што се извознички на тероризам. Ако неколку ромски семејства го запалија Брисел да се закани дека ќе ја спушти рампата на визната либерализација, што ли би предизвикал евентуален случај на пребеган терорист од Македонија?

Грижата за ближниот, за човекот, хуманоста, не е туѓа за Македонецот, кој и самиот поминал низ егзодуси, протерувања, насилства, бил жртва на терор, неправда и на незаслужени страдања. Македонија и досега направи многу повеќе од тоа што реално е нејзина вистинска моќ. Одењето над тоа, попуштањето пред инсистирањето, или, пак, водењето од идејата дека така ќе се придобие благонаклоност од Брисел е само непотребно самозалажување. Конечно, злоупотребување туѓа несреќа никогаш нема да донесе ништо добро. Најмалку за Македонија. ■

ЕУ И НАТО СО ЈАСНИ ПОРАКИ

АНАЛИЗА

НЕМА ИНТЕГРАЦИЈА БЕЗ СМЕНЕТО ИМЕ

Заевото наградно гостување во Брисел беше многу, многу поучно. Неговите ментори, очигледно, не залудно толку брзо повторно го примија во скутот. Не дека нему не му недостигала заштитничката преградка на „чадоровите“ емисари и извршители, но целта беше многу поинаква. Брисел (читај НАТО и ЕУ) не случајно го „спушти“ на земја и си кажа јасно и гласно дека сме „изгубеното“ чедо, кое ќе се најде во стадото само под друго име. Хан и Столтенберг беа повеќе од децидни, а Туск и Могерини не ги чувме затоа што така ни пренесе кабинетот на Заев. И тој не беше покусо, во силна еуфорија, вознесен и растреперен што, конечно, и премиерно „премиерува“ во седиштето на ЕУ, по навика, се „испушти“ и им го издаде планот. Да, „решение“ т.е. промена на името за 24 месеци, така проценил „чадорот“. А планот, него ќе се обиде да го изврши кој друг, ако не Заев...

Пишува | Љујчо Цвејановски

Не требаше многу за Заев да се отвори. Да, цели четири прсти. За „отворот“ му требаа ни повеќе, ни помалку, туку „цели“ 10 дена. Многу време, ама доколку сте инсект и живеете само еден ден како еднодневките познати како мајски мушички. Уште поинтересно е што се работи за американски инсект, нели?! Да, и тој, како и некои политичари, живее многу подолго пред метаморфозата, период кога од ларва станува прекрасен летачки инсект што „трае“ само еден единствен ден. Ви личи

ли американската мајска мушичка на еден македонски политикант, лик што цели три години ја уништуваше сопствената држава само за да дојде на власт и преку режирана метаморфоза да стане претседател на Влада? Сите сличности со вистинските ликови се случајни, велат во Холивуд. Но ова е Македонија, макар и мушичката била американска.

А кој може најдобро да го отвори квислингот маскиран во руво на муртински спасител? Кој фактор може најдобро да го изнуди фројдовското признание за планот со името?

Секако, кој друг ако не Брисел. Подобро кажано, го отвори токму тој што го донесе на власт. Добро, да не му ги одземеме признанијата и огромните заслуги на вашингтонскиот атавизам на заминување, кој имаше силен придонес во македонската изборна и постизборна местенка. Ама за голема мака на амбасадорот од ридот, првото „четирипрсно“ отворање на Заев се случи кај неговите послушници од европската филијала. Таксират, ама за Бејли, се разбира, затоа што Заев е во облаци, т.е. во Влада...

БРИСЕЛ Е НЕПОДГОТВЕН ЗА МАЈСТОРИИТЕ НА МУРТИНЕЦОТ?!

Онака понеделнички, неделата на спасителот му трна со бриселското миропомазание, јавен и јасен чин преку кој послушниот и „новороден“ син со функција Заев влезе во евроамериканското семејство на „глобално-политичкиот дух“, политичка пародија на награда со која, за разлика од вистинското миропомазание, тој доби световни дарови, кои во неговиот случај ќе го крепат, просветлуваат и чуваат во световниот премиерски живот. Никако во духовниот.

НОВИОТ CRAFTER ИНТЕРНАЦИОНАЛЕН VAN НА ГОДИНАТА

www.vw-komercijalnivozila.com.mk

ПОРШЕ ЛИЗИНГ ПАКЕТ
- ПРВА РЕГИСТРАЦИЈА
- КАСКО ЗА 1 ДЕНАР
- УЧЕСТВО 15%
- ПЕРИОД ДО 72 МЕСЕЦИ
- 2 РЕДОВНИ СЕРВИСИ

Комерцијални
возила

Понудата трае до 19.07.2017 година и важи за сите возила од гамата на Volkswagen комерцијални возила. Лизинг пакетот е достапен со учество од 15% до 50%, период на отплата од 48 до 72 месеци, промотивна камата од 7% и КАСКО за 1 ден односно целосно каско за првата година, со договор за лојалност склучен на времетраење на договорот за лизинг со Еуролинк осигурување.

Порше Скопје
бул. Босна и Херцеговина 4,
1000 Скопје
02-26 26 266 / 02 / 26 26 466

AS Авто
ул. Гоце Делчев бр. 107
5402 Стрпци
034 325 443 / 034 325 443

AL & DO Охрид
св.Бранко Овчиник-Дебарца
6000 Охрид
046 261 599 / 046 262 374

БИС Авто
Кривопатица пат 66
7000 Битола
067 236 314 / 067 231 507

Делуис Авто
ул. 500 бр.55,
3300 Куманово
031 444 999

Колески
Палимро Топлати 66
1000 Скопје
02 521 454 / 02 25 21454

Старт
ул. Борис Кидрич 1,
1442 Делчев-Кепа
043/366-207; 366-504

Центрум
Маршал Тито 66
1200 Титово
044 351 333 / 044 351 335

Проблемот не беше во Европејците, кои беспоговорно вклучени во извршувањето на задачите од американската игра не ни знаат за поимот „проблем“ токму поради вештината на „големиот брат“, кој е задолжен за нивно решавање. Сега, насила „по-бриселените“ чеда, нелогичен збир на Европејци, кои, инаку, воопшто и не се „мирисаат“, едноставно го наградија својот нов и наметнат посинок од кој имаат големи, огромни очекувања. Или, сепак, и нив ги има братот, не Европејците. Тие само спроведуваат наредби, нешто слично како во Втората светска војна, нели. Проблемот е што тие сè уште не го спознале својот посинок или, што би рекле, не знаат со кого си имаат работа. Никој во Брисел не беше подготвен за „мајсториите“ на Заев, дејства на кои македонската јавност одамна отпнна...

КАКО ЗАЕВ СЕ ОТВОРИ И ГО ИЗДАДЕ ПЛАНОТ ЗА ИМЕТО?

А истиот тој „премиер“, во матичната земја, која тешко да ја чувствува како родна и татковина, да ти бил познат по лагата, самодемантирањето, стотина јавни грешки и непостојаноста. А дотичните неинформирани Европејци, иако од лични или „братски“ интереси, се фатија на оро со него.

Дузина пати, тогаш само како лидер на СДСМ, Заев „не сакајќи“ ги издаваше своите планови. Во текот на акутната, наметната тригодишна криза, Фројдовиот комплекс беше често присутен во дејствата на камикаси политичарот. Психијатриското објаснување е дека кога нешто ве притиска, вие несвесно, преку одредени искази и зборови, ги откривате своите маки и планови. Така беше и во Брисел. Иако, многумина мислат дека во посочениов случај се работи за комбинација на Фројдовиот и на Едиповиот комплекс, затоа што со намерите за иднина, премиерот определен од Брисел уште пред да биде назначен, очигледно, ќе си ја е. мајката. Или така барем планира. Зборуваме за Македонија, која поверојано некој и не ја смета за мајка...

Како и да е, не навлегувајќи во патриотските чувства на човекот што пред само неколку години призна дека ним тие не им „личат“ т.е. прилегаат, истиот во Брисел, понесен од еуфоријата на моментот што го чекал и за кој сонувал целиот свој живот, години во кои државата доживеа невидена морална и политичка криза и поделби, Заев

се „отвори“ токму во сонуваниот град. И при последната средба со генералниот секретар на НАТО, Јенс Столтенберг, малку и се заборава:

„Има алтернативи. Ние се надеваме дека со привремената референца (ПЈРМ т.е. FYROM) ќе добиеме покана за да станеме членка на НАТО и во исто време ќе продолжиме со разговорите со Грција за процесот во ЕУ. Ние очекуваме со привремената референца да добиеме покана од НАТО, во согласност со договорите со Грција, а додека трае ратификацијата кај 29 членки на алијансата, има две години за дополнително да се најде решение. Има многу алтернативи, многу зависи од нашиот јужен сосед, но ние бараме причина повеќе за позитивни решенија за стабилност, а тоа е најмногу можно ако Македонија влезе во НАТО“, си призна Заев.

Аха, значи тоа бил планот на СДСМ и на тиранската коалиција? НАТО да даде покана, можеби и ЕУ некакво навестување за преговори, чин што би го симболизирал морковот по кој би скокал и со кој би се занимавал и подлажувал народот, а во меѓувреме, максимум за 24 месеци, додека 29 членки не „ратификуваат“, Заев и компанија да ни го „ратификуваат“ идентитетот и да најдат „решение“ за името? А решението значи негова промена, тука нема никакви дилеми. И, за жал за Заев, нема многу алтернативи. Името е едно и гласи Македонија, Република Македонија. Му се допаѓала безалтернативноста или не, но народот не сака негова промена, 86 проценти од Македонците, според последната анкета, се против.

ФРОЈД, ХАН, ЗАЕВ И ДОЛГОВИТЕ КОН „ЧАДОРОТ“

Увертира на Заев му беа Туск, Могерини, Хан и Столтенберг, кои како во хор си кажаа дека нема шанси за влез со некакво си ПЈРМ, колку тоа и да звучи срамно. Јок, и за ЕУ и за НАТО мора да се смени уставното име, а тоа да го прифати и Грција. Без „амин“ на Атина, не бива, порача Брисел.

Индикативно, или поверојатно онака социјалдемократски скроено и извртено, двајцата соговорници што дадоа изјави во живо, на прес-конференција, го порачаа сосема истото, а двајцата што поминаа само со соопштенија (Туск и Могерини) беа „презавдоволни“ од новата влада и од реформите што ќе следуваат, кажа кабинетот на Заев. По навика, очигледно, некој, пак, нешто некому му премолчел, но Хан и Столтенберг ги издадоа. Беа децидни, подецидни здравје:

„Чекаме заемно решение за името“, порача јасно генералниот секретар на НАТО, а Јоханес Хан му се надоврза со зборовите: **„Треба да се најде заедничко решение, но ако влегуваме со отворен ум во разговорите, тоа е можно. Секогаш има начин за да се придвижат работите и мора да работиме на тоа. Мора да се најде решение прифатливо за сите“.** Еврокомесарот, сонародник на психологот, чијшто комплекс Заев често го презентира, превртлив лик што до вчера за опозициските, сега провладини медиуми имаше страшен конфликт на интереси и акции во „Новоматик“ и во гевгелиските казина, продолжи со констатацијата: **„Нема да биде лесно, многумина се обидуваа со години, но сега има нов момент и убеден сум дека можеме да ја искористиме ситуацијата и да направиме прогрес“.**

Имало нова констелација? А тоа само нова, Заева влада да ти била. Сè друго кај двата соседи е старо. Аха...

АМБИЦИЈАТА НА ЗАЕВ И НОВИОТ МОМЕНТ НА ХАН

Столтенберг чека, Хан виде нов момент, а Туск и Могерини гарантирано се на мака што никој не ги пренесе нивните пораки за нужноста од промена на името? Машала.

Сето тоа, филувано со небулозите за потребни реформи и какви ли не будалаштини. На сето тоа, статистот Заев ќе му изјави на претседателот Туск: **„Амбициозни сме бидејќи е загубено многу време во евроинтеграцискиот процес на Македонија“.**

Уште едно Фројдовско признание, кое треба да се дополни со објаснувањето – **„чуму многу време е загубено“**, или, подобро кажано, во стилот на еден наш поранешен шеф на државата - **„кој го тоа загуби?“**

Би било фер Заев да признае дека тој и неговата социјалдемократска болумента се најголемите виновници за тригодишниот застој и за губењето на препораката за преговори од ЕК, колку таа и да е тривијална и безобразна. Уште подобро би било и Брисел да признае дека и ВМРО-ДПМНЕ направи многу реформи, ама не беше до нив. Утопија од барања, нели.

Сега, пак, излегува дека муртинскиот спасител, всушност, не спасува од самиот себе?! Сака ли да каже дека по три години и куп глупости, „револуции“, „бомби“ и што ли уште не, сега нема кој да ги прави идиотштините што го донесоа на власт поради фактот дека нивниот автор сега е на власт? Сакаше ли „амбициозниот“ автор и извршител на кризата да каже дека сега „чадорот“ ќе биде милостив кон новата, подобна власт и дека нема да ја куди, исправа и толчи преку своите соросидни медиуми и дузината НВО? Така ли ќе се надополнат трите години, кои ја вратија

Македонија дваесет години наназад во однос на меѓународниот имиџ? Не верувате?

Прашање: Каде се Бејли, Пломп, Жбогар, Стефансон и Алхаузер, дежурните критичари на претходната власт, да прокоментираат нешто (што било) за криминогениот состав на Заевит кабинет, немиениот возен парк со кој се возат нивните дипломати на минување, смената на Зврлевски, популистичките реформи во образованието и редица други катастрофални утки? Ви недостигаат ли критиките кон власта на вечните „професионални озбурвачи“, медиуми што сега пеат химни и составија цели збирки за новите властодршци? Видете ги само фалбациските насловни страници и ТВ-дневници, дебатни емисии, доволно е. Ах, да. Истите овие медиуми што никогаш не го нарекоа Груевски со титулата, а кои сега зборот „премиер“ не го вадат од уста при секое Заево споменување, макар било 100 пати во прилогот. Тафтологија за нив не постои, барем сега.

Или каде исчезнаа жестоките неравнинајковци од НВО, кои секој ден правеа по 10 прес-конференции и исто толку соопштенија за катастрофалниот ефект на минатата влада? Ачик метаморфоза, небаре се мајски мушички. По толку години живот како ларви во „подземјето“, сега дојде време за користење на благодатот. Па летаат ли летаат, целосно обземеми од спознанието дека ги донесоа „своите“ на власт.

А вие, вие и натаму прашувајте се и „тепајте си ја главата“ што ќе бидат новите реформи. Освен популистичките укинувања на екстерно, радиодифузни такси, враќање евтина струја, не чекаат и други сериозни и антинационални реформи, бидете уверени во тоа, затоа што долгот мора да се врати. Албанските партии чекаат да „слегне“ првичната еуфорија, па поу-

КЛЕТНИКОВ: ЌЕ ЈА СПАСИ ЛИ ГЛАВАТА ТОЈ ШТО ЌЕ ГО ПРОДАДЕ ИМЕТО?

Целиот наш живот како колективна меморија и битие, вели поетот и член на „Македонски манифест“, Ефтим Клетников, извира токму од името.

КЛЕТНИКОВ: Тоа е генезата, изворот на нашето постоење, трезорот во кој се складираат сите наши векови и милениуми, сите културно-цивилизациски блага на нашиот дух што му ги имаме подарено на светот и на небагодарната вавилонска дама Европа. Но, без разлика на тоа, тие остануваат наш духовен производ, царски печат на нашата визија за светот како „поле за културен натпревар меѓу народите“ (Гоце), а не како поле на колонизација и на материјално ограбување, модел што го замисли и спроведе во реалност Европа, која и покрај тоа се обидува да не учи на демократија и на хуманизам.

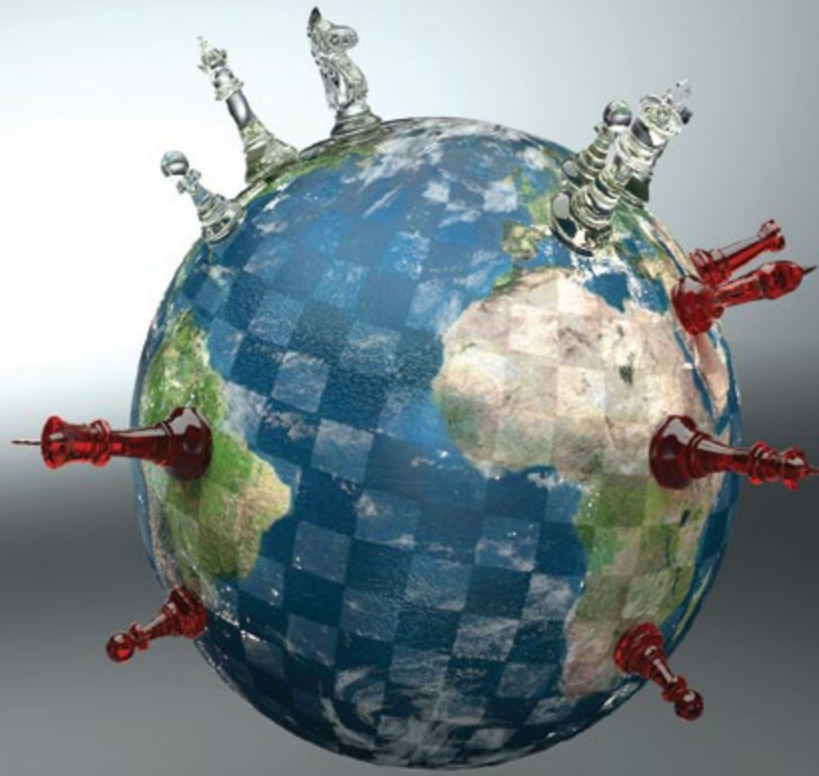
Нашите комити го имаа на знамето слоганот „Слобода или смрт“, а сега е време тој слоган на новото македонско знаме да гласи „Име или смрт“.

Во последно време се заговара сè погласна кампања за продажба на името, а со цел за влез во НАТО и во ЕУ, двете организации што со години најбескруполозно не понижуваат и уценуваат. НАТО е криминална организација, која е еден од главните столбови на американскиот државен тероризам за кој водечкиот американски интелектуалец Ноам Чомски напиша неколку суштински книги. Па сега, што сакаат нека мислат за него нашата нова Влада и нашите стари невладини организации, стотина, кои ниту еднаш не ја споменале драмата со нашето име, а не, пак, да се загрижат за неа. Но за тоа се и платени. ЕУ, исто така, таква каква што е, не заслужува никаков почит од Македонците што сака да ги обезличи и идентитетски да ги избрише.

Па, дали навистина новата наша Влада ќе се осмели квислиншки да направи пакт за промена на името? Кој и го дава тоа право? Референдум? Не.

Името ниту е добиено, ниту може да се става на референдум. Сака ли некој да го обнови македонското атентаторство? Ќе ја спаси ли главата тој што ќе го продаде името? Многу прашања за несоница.

чени од „чадорот“, ќе си го побараат своето. Акт во кој двојазичноста, очигледно, ќе биде минорен дел од приказката на Заев, Касами, Ахмети и на Села. Вистинската реформа, очигледно, ќе биде многу подраматична и посила. Само, свесни ли се нејзините изведувачи дека обидот за нејзина реализација ќе им ја донесе судбината на еднодневната мајската мушичка? Знаат ли недоветните корисници на „чадоровите“ добра дека народот нема да дозволи некој да му ги реформира името и идентитетот. Ни сега, ни две години потоа. Никогаш... ■

ЗОШТО МАКЕДОНИЈА СТАНА ТОЛКУ ВАЖНА?

БАЛКАНОТ - МАРШРУТА НА ГЛОБАЛНИТЕ ИНТЕРЕСИ

На што се должи толку големиот интерес на големите сили за Македонија и за Балканот во последниве неколку години? За дел од причините досега е кажано многу пати. Судирот меѓу САД и Русија по „линијата на огнот“, интересот на ЕУ да го обезбеди како свој овој дел од Европа, опасноста од проширување на евентуални конфликти низ континентот, „балканската бегалска“ маршрута преку која ЕУ може да биде поплавена со мигранти или да биде спасена од бегалски бран. Сите овие причини имаат своја тежина и логика. Но зад нив секогаш има и теорија напишана од геостратези за кои најчесто светот не знае или ќе дознае по десетина години. Исто како што во седумдесеттите години од минатиот век нормализацијата на односите на САД со Кина, потпишувањето на Договорот САЛТ 2 или Договорот од Кемп Дејвид беше спроведување на теориите на американскиот геостратег со полско потекло Збигњев Бжежински, така и сега зад чекорите на САД, ЕУ, Турција, Русија и на Кина се кријат геостратегии што ги даваат одговорите на прашањата што нè мачат, а дел од нив никогаш нема да ги добиеме

Пишува | Горан Момирски

Кога во јануари 2016 година европското здружение „Европски совет за надворешни односи“ ја објави студијата „Војни за поврзување“ (Connectivity Wars) ретко кој го разбра историското значење на оваа серија написи и анализи на европски и на американски стручњаци. Само малкумина беа свесни дека тезите изложени во студијата ќе ја означат теоретската геостратегиска рамка околу која само неколку месеци подоцна ќе бидат ангажирани дипломатите, економистите и сите други сили на Балканот.

Во неа 23 автори објаснуваат зошто миграцијата, финансиите и трговијата се гео-економски локации за битки и како големите сили ги користат како оружје своите интерконекции во гло-

балниот економски систем со цел да им направат штета на своите непријатели. Санкциите, манипулациите со валути, бојкотот, контролата на бегалските бранови, дигиталната и физичка инфраструктура се повеќе и повеќе се користат како оружје во судирите меѓу моќните држави.

Студијата е напишана од автори како Јан Бремер, Нели Гринхил, Парат Хан, Хина Рабани и Јуар Зарате, кои се непознати за нас, а кои ни откриваат која е новата Г7. Таа идентификува неколку земји што имаат капацитет да бидат главни играчи во оваа „војна за поврзување“.

Покрај САД, кои се идентификувани како „финансиска суперсила“, Кина се смета за „градежна суперсила“ поради својата моќ на полето на градење инфраструктура. На европскиот континент Европа се смета за „регулативна суперсила“ поради своето влијание на глобалните трендови пре-

ку единствениот европски пазар, а Турција го има епитетот „миграциска суперсила“ поради нејзината моќ да влијае на движењето на повеќе од три милиони луѓе на својата територија.

Во оваа студија, која пред неколку дена ја анализираше и лондонската Школа за економија, неодамна стои дека: Во иднина најважните битки во конфликтите нема да се водат во воздух или на земја туку за меѓусебна поврзана инфраструктура на глобалната економија. Нејзините главни точки се постојаност на трговијата и на инвестициите, меѓународното право, интернетот, транспортните коридори и движењето на луѓето.

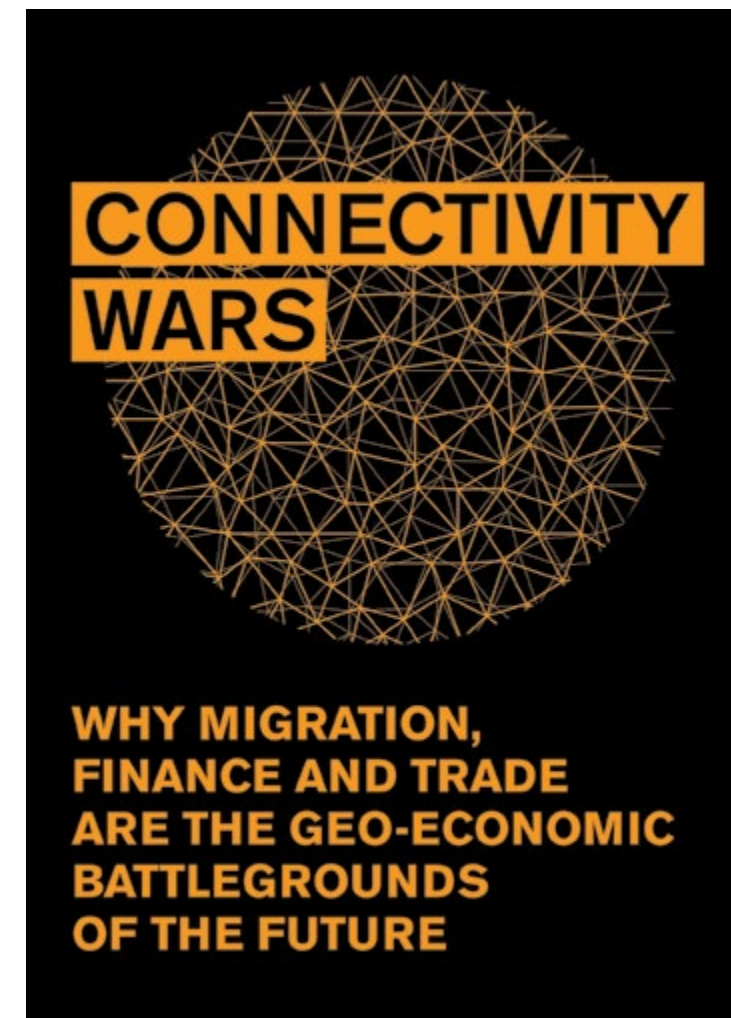
Тоа што за нас е најважно е географската локација каде што ќе се водат овие конфликти во иднината, кои ние не забележавме дека почнале. Иако Македонија не се споменува како земја што е фактор во оваа битка, сепак таа

се наоѓа во близина или на патот преку кој дел од земјите споменати како главни актери ги туркаат своите интереси и стока.

Со оглед на тоа што Македонија како централна точка на Западниот Балкан може да се смести во неколку од овие „интерконекциски“ линии, со право во иднина можеме да очекуваме дека земјата може целосно да ја загуби својата реална независност затоа што е надвор од умот да се тврди дека може да се спротивстави на интересите на суперсилите, кои територијата на Македонија ќе ја користат за спроведување на своите интереси.

И во случајот на Европа, која го користи Балканот како тампон-зона за спречување прилив на бегалци, и во случајот на Турција, која преку регионот сака да пенетрира политички и економски, и со Русија, која овој регион го гледа како една од малкуте шанси да излезе на топли мориња преку Егејскиот Залив, Македонија нема шанси да ги оствари своите автентични интереси. И поради политичката криза од која не може да излезе со години, но и поради интернетичката и интеррелигиозната разновидност што влијае на стабилноста и на единството на земјата. Овде мора да се спомене и интересот на САД на кои, поради планот во Европа да извезуваат течен гас, им одговара на Балканот да има прекин на дотурот на руски енергенти, но и на енергенти од Блискиот Исток, а не треба да се заборава ниту Кина, која нема да се откаже од планот за железничко поврзување на Солунското пристаниште со Белград. Дури и без проектот Дунав - Морава - Вардар - Солун ситуацијата е премногу комплицирана.

Студијата напишана од 23 автори барем делумно ни отвора хоризонти без кои ни од далеку не можеме да добиеме одговори на прашањата што нè мачат и кои можат од корен да ни го сменат животот без воопшто да знаеме што, навистина, ни се случува. ■

ТРИУМФ

Пишува | Јџо Сџанковски

Во најголемата апатичност и дисолуција, која го беше зафатила народот од неговата бесполезна Голгота за да го спаси тоа што требаше по секоја цена да го спаси, а дали го спаси, е прашање што бара време за одговор, дојде еден неочекуван момент на триумф.

Одеднаш се создаде експлозивната еуфорија и се случи тој сосема редок подвиг, дури и за најсилните, најбогатите и најубавите.

И ете се појави грдото пајче од мочуирштата, создадени од реката Вардар, и трансформирајќи се во прекрасен лебед го однесе златното јаболко на победата. На сите им се причини дека сонуваат, дека се нашле во некоја надреална состојба, во сосема нестварна димензија.

Можеби и најмногу на протагонистите, на малиот одред вардарови војни и нивниот лидер, Раул Гонзалес.

Беа фантастични. Беа тоа мажи, поголеми борци од многумина и поголеми Македонци од огромен број вежментни фолиранти што се удираат в гради од силниот патриотизам. До кога?

Ракометарите покажаа карактер достоин за восхит. Нешто што сосема ретко сме гледале во скорашно време. Видовме храброст и волја, толку дефицитарни квалитети во овие дни на дефетизам и на порази.

Сите се обидуваат да го одвојат спортот од политиката, но оваа човекова дејност е така обременета со симболика и со тенденции што, несомнено, покажува дека е шематска еманација на политичкото, игра што најсериозно укажува на одредени можности и капацитети – токму во стратегиско-тактичките стремехи за доминација.

Тоа се мали војни, во кои можноста за жртви е сведена на минимум, освен во симболички контекст, но овој аспект знае толку силно да влијае на човековата емотивност, што понекогаш играта ескалира во вистински судир и меѓу спортистите, и меѓу навивачките групи. Тогаш се случуваат немили последици, но, за среќа, ваквите несреќни разрешници на ситуациите се ретки и брзо се ставаат под контрола.

Триумфот беше волшебен, брз и консеквентен. Вистински Блицкриг. Како на филм. Народот збесна од радост. Во скопските маала се огласија десетици кубури, кои цело ова време нивните стопани ги беа чувале во своите ректуми. Ова навистина им даде самодоверба и тие се распаа кон небото. Јата птици избезумено летаа од дрво на дрво. Вистинска лудница.

КОЛУМНА

Плепсот славеше длабоко во ноќта. Ова им дојде како мевлем на рана или, како што велат коцкарите – како кец на десетка.

Да ги поврати малку, по толку порази. Напуштени од сите, фрлени по вода, згазени од непријателот и ужасно понижени, посебно на планот на националната гордост.

Во оваа долга агонија, која треаше речиси три години, македонскиот народ трпеше пораз до пораз. Репетитивните, безидејни и бездушни орди предавници и сауросоиди со карактери на рептили зацаруваа со виталните општествено-политички позиции во државата. И немаше кој да му застане на патот на ова зло и на ова понижување, да го истера и да го поведе народот кон победоносна завршница. Само еден голем дебакл. И сите релевантни сили потонаа предавајќи му се на душманот без вистинска борба. Каков срам...

Повторно настапи таа магматична атмосфера на застоено мочуриште. Настрана, кемтрејловите што секое утро го шараат небото вдолж и нашироко. Со тоа не амортизираат, не дотепуваат, не зомбифицираат за да заборавиме на „кубурата“, на достоинството и на решителноста. А заклетвата?

По телевизиите, биомашините со карактери на варени јајца ги емитуваат вестите за поразот, за предавството, за хиперпопулацијата на кодошите. Океан од безнадежност, од глупост и од страв.

Еве ви го Брус Ли од Вашингтон ДЦ, ќе ве тепа ако целосно и безусловно не ѝ се покорите на неговата воено-политичка компанија, наречена САД.

Велат, лажел. Бил голем лажго, веројатно се работи за комплекс на нижа вредност. Таква е судбината на Азијците во расистичка Америка – ги тера тие, кои се надвор од категоријата WASP (White Anglo-Saxon Protestant – бел англосаксонски протестант) да се срамат самите од себе и така исфрустрирани ги користат како питбултериери против другите нации, како заканувачи и мразачи. Посебно, ако влезат во одредени структури на длабоката држава.

- Држ ги Брус Ли! Мавај Брус Ли! Истепаж ги свиини!

- Ритај Брус Ли, клоцај Брус Ли, по тиј магарци!

Ете, така дојде Брус Ли и сите ги претвори во мали варијанти на Калимеро. А народот целосно разочаран.

Но, бескрајно чудни се патеките Божји. Тоа што се случи во Келн со ракометниот клуб Вардар на бизнисменот Самсоненко, навистина, внесе неверојатен блесок во оваа ужасна темнина, произлезена од многуте политички порази во серија.

Оваа победа беше дар од Бога за македонскиот народ. Вода во пустина, надеж, откако сите го изневерија и го оставија во небиднината на хаосот и на стравот.

Кога хероите дојдоа во Скопје беа дочекани од народот во голем стил, со огромна љубов и невидена егзалтација народот поита да им ја честита победата на овие прекрасни борци.

Сè беше како во сон, како на филм, кога Раул Гонзалес, заедно со своите војни му салутираше на Александар Трети Македонски, дојде тој исцелителен момент за нацијата. За луѓето, едноставно. ■

Рекоа, не порекоа

**АНТОНИО
МИЛОШОСКИ**

За ЕУ и за НАТО тема е името на Македонија! Другите теми за режимот, правосудството, администрацијата и за облините на домотите се само споредни изговори!

**ДРАГАН
ТЕВДОВСКИ**

Јас не го знаев тоа, го сфатив кога влегов во Министерството за финансии. Практично има бруто ДДВ, тоа е колку всушност државата собира по основа на ДДВ, а во сите извештаи се известува за нето ДДВ, тоа е бруто ДДВ минус повратот.

**ТЕУТА
АРИФИ**

Во Законот за употреба на албанскиот јазик се предвидува водење на парламентот на албански јазик. Значи, кога Законот ќе дојде во парламентот и кога ќе се изгласа од парламентот, нормално дека претседателот на Собранието ќе може да ги води седниците на албански јазик, исто и функционерите на владините седници ќе можат да го користат албанскиот јазик. Ова е дел од Предлог-законот за употреба на албанскиот јазик за кој имаме договор.

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Роберт Алаѓозовски

МАЈКА ЈАМАЈКА, ДРИМОН ЛАЈНАРКА

Роген на:
27 јокџомери 1973 жодина во
Сџрумица

Образование:
Оџшџа и комџарџивна
книжевностџ на Филолошкоџџ
факулџетџџ „Блаже Конески“ во
Скоџје

Која река тече под Савски мост? Ова трик-прашање со години си го поставуваат основците во лексиконите што ги пополнуваат во текот на летниот распуст. Сигурно на него одговорил и министерот со суканиците. Погрешно.

Министерот со суканиците, раста-министерот, најкултурниот во државата, писателот, поетот, книжевникот кому перото и зборот не му се најсилното оружје. Со раста-соросоидот Сарачини ги врзувала мајка Јамајка, со Министерството за култура го врзува шарената фасада, а никој не знае со што

ги врза шарените во својот кабинет. Добра екипа бевме на улица, па од улица на функција. Другарите ќе му биле советници. Барем така ќе ни изгледа додека не докаже дека не било така.

Зборлест и отворен, раста-министерот вети дека ниту еден проект нема да сопре, ниту да трпи опструкции, но затоа ќе ја научи публиката како да ја восприема културата: учество на публика, развој на публика, едукација на публика, преку проекти што се случуваат надвор од тесниот центар да им овозможи на што поголем број граѓани да искушат и да се едуцираат за култура. Тој концепт тој го нарекува „културна демократија за доближување на културата до секој граѓанин“.

За разлика од деструктивните, сите под раководство на Заев, раста-министерот, во духот на „мир, брате,

мир“, ништо нема да урива и, главно, има позитивно мислење за сработеното пред него. За него уметноста е широка и шарена – фасадата на Министерството за култура е споменик, но не на културата, туку на шарената променада, а за варосување биле канцелариите. За другарите само бели сидови, најави. Секако, како што си е редот, дебата, дебата, па ако дојде ред и реформа.

Тоа што не му појде на рака на раста-министерот се географијата и биографијата. Сакајќи да се пофалил дека научил како се владее, дека власта се отвора кон народот со споделување, со контакт, со присуство меѓу народот, а не со отворени врати и прозорци, Алаѓозовски направил географска папазјанија.

Возбуден од големата чест што му се укажува од функцијата што ја извршува, да го отвори театарскиот фестивал „Војдан Чернодрински“, Алаѓозовски над фотографија од патот кон Прилеп напишал: „Пристигнуваме во Прилеп. Градот-херој, градот на Цепенков, на Чернодрински....“. Не, не, воопшто не е малициозно да му се забележи, иако ни е јасно што сакал да напише. Што и да сакал да напише, погрешил, зашто, пред сè, е писател, книжевник, поет, а зборот и чистата мисла треба да му бидат најсилното оружје. Па, барем писателите живеат хранејќи се со силни емоции. Од сил-

ните емоции се раѓаат ремек-дела, затоа возбудата за „Чернодрински“ требало да биде од нуклеарни размери за да го избезуми книжевникот. И наводници ќе подзавршеле работа, но ете, ниту нив не ги напишал. Ставајќи го Чернодрински во контекст на Цепенков, алудира на нивното потекло. Јасно ни е дека Струга и Струмица се два дијалектни света, но човек што излегол од Филолошки, едноставно, нема со што да се одбрани. Знаењето е сила, знаењето е моќ, а Боб Марли Алаѓозовски е гол.

За волја на вистината, собирачот на народни умотворби Марко Цепенков, навистина, потекнува од Прилеп, но во животописот на театарскиот режисер и писател Војдан Чернодрински како родно место е запишано струшко Селци.

Ај што погрешил и се избламира, многу ги налути и стружани, кои му забележија што на прилепска Лајнарка ѝ дал значење како да е Дрим. Што не му изнакажаа по социјалните мрежи. Тие покултурните, покултурно му порачаа да читне „Википедија“, а пратеникот Антонио Милошоски му организира и квиз, за полесно да ја утврди материјата.

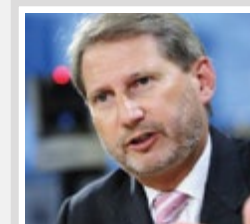
Епа, раста-министре, под Савски мост тече реката Сава, а Војдан е Чернодрински, зашто Црни Дрим тече низ неговата родна Струга. ■ (Р.Р.)

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

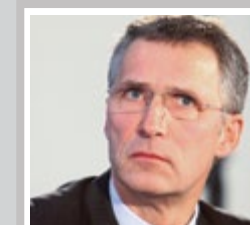
Рекоа, не порекоа

**ЈОХАНЕС
ХАН**

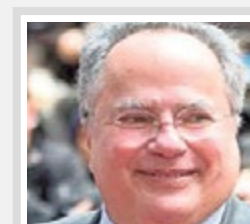
Во смисла на почеток на преговори или отворање поглавја потребна ни е едногласна поддршка од сите земји-членки. Поради ова и треба да најдеме решение што е прифатливо за сите 28 членки и тие не исклучуваат никого и ги вклучуваат сите. Затоа мора да најдеме решение бидејќи не може да одиме напред со некакви привремени договори итн.

**ЈЕНС
СТОЛТЕНБЕРГ**

Тоа што го кажуваме јасно на секој самит почнувајќи од 2008 година е дека е потребно заемно прифатливо решение во согласност со рамката на НАТО. Ние не сме експлицитни за тоа какво треба да биде решението. Работата е што мора да биде заемно прифатливо.

**НИКОС
КОСИЈАС**

Сега кога состојбите таму се стабилизираа, ќе дојдат повторно политичари, тоа е сигурно, и ќе кажат дека за дополнително да ги стабилизираме, треба да ги внесеме во НАТО и во Европската унија. Нема приговор. Но, прво да ги исполнат своите обврски. Тоа значи дека треба да запрат со иредентизмот и да направат компромис за прашањето за името. Треба да ја научат културата на компромис и да ги прифатат неопходните промени на нивното уставно име.

ПОДОБРИОТ ЖИВОТ МАЛКУ ЌЕ ПОЧЕКА

Најсилното разочарување на граѓаните доаѓа од најсилното ветување дека просечната плата ќе биде 500 евра. Сите очекуваа тоа да се исполни веднаш, а пред јавноста Зоран Заев изјави дека тоа ќе се случи најдоцна за четири години, а најрано до 2019 година. И укинувањето на радиодифузната такса останува за понатаму. Засега граѓаните ќе мора да продолжат да си ги плаќаат сметките, а укинувањето на оваа давачка ќе се случи кога ќе се стабилизира работењето на јавниот сервис. Евтината струја, пак, можеби, ќе се врати до крај на годинава, а и тоа ќе биде краткорочно, додека не се создаде отворен пазар на струја. Потоа државата нема да може да одредува тарифи и цени на овој енергент

Пишува | Александрија Сивковска

Плата од 500 евра, евтина струја, укинување на радиодифузната такса. Ова се дел од ветувањата на владата на социјалдемократите, кои, практично, беа причината за придобивање на довербата на гласачите, за кои сега многумина сфатија дека биле само ветувања. Лидерот на социјалдемократите, Зоран Заев, останува на овие ветувања, но тие ќе се исполнеле за две години, за неколку месеци, кога ќе се воспоставиле услови за такво нешто. За разлика од граѓаните, кои очекуваа тоа што беше дадено како збор веднаш да се исполни, тие што ветуваа ги убедуваат граѓаните дека подобриот живот ќе дојде, ама треба малку да се почека на него. Довербата се купи, а очекувањата не се исполнија. Барем засега.

Ветувањето за плата од 500 евра засега е само желба и ветување бидејќи за да се оствари тоа, Македонија треба да оствари прилично висок последователен економски пораст.

■ **За да стигнеме до просечна плата од 500 евра, Македонија треба да оствари прилично висок економски пораст, или последователен од осум проценти. Оваа влада има прилично**

оптимистички очекувања за порастот на економијата - смета поранешниот директор на ЕЛЕМ, Христијан Мицковски.

Мицковски кажа дека треба да знаете што сте ветице бидејќи кога ќе ветите нешто, ја барате довербата на граѓаните и определувате рок за реализација на тоа ветување, не можете потоа кога ќе се смени улогата, да го релативизирате сето тоа.

■ **Но, да ја видиме реалноста, кога давате изјава од аспект на политичар што претендира да стане мандатар, а понатаму и премиер е едно, кога сте премиер и кога треба да ги исполните тие ветувања, треба да знаете што сте ветице бидејќи кога ќе ветите нешто, ја барате довербата на граѓаните и определувате рок за реализација на тоа ветување, не можете потоа кога ќе се смени улогата да го релативизирате сето тоа** - изјави Мицковски.

Тој смета дека владата треба што поскоро да ги оствари ветувањата.

■ **Ние треба да го потсетуваме премиерот какво ветување дал и треба**

што повеќе да го стимулираме да го реализира тоа ветување бидејќи, на крајот на денот, во интерес на сите политичари би требало да биде една цел, а тоа е да имаат што посреќни граѓани, со поквалитетен живот. Затоа очекуваме ова ветување не да го релативизира во временски дел, туку што поскоро да го реализира - изјави Мицковски.

Токму најсилното разочарување на граѓаните доаѓа од најсилното ветување дека просечната плата ќе биде 500 евра. Пред јавноста Зоран Заев изјави дека тоа ќе се случи најдоцна за четири години, а најрано до 2019 година.

■ **За две и пол години од почетокот на работењето на оваа влада, просечната плата ќе биде 30.000 денари. Молам Бога тоа да се случи и за 1,5 година, но тоа е ветување што не можам да го дадам бидејќи знам што значи целиот овој циклус, кој треба да впрегне цела машинерија за да дојдат просечните плати таму. Едно е зголемување на домашното производство, но другото е механизмот на мотивација на тие што даваат плата во готовина целосно или делумно, да го пријават тоа и преку тоа да порасне реалниот просек на плата** - изјави Заев, што предизвика големи реакции во јавноста, која смета дека лидерот на СДС сега ретерира од ветувањата.

ВМРО-ДПМНЕ посочи дека граѓаните очекуваат да продолжи трендот на воведување мерки со кои ќе се зголемува

минималната плата и ќе се подобри квалитетот на живот на граѓаните.

■ **Граѓаните очекуваат СДС да ги исполни ветувањата и да овозможи нови 64.000 работни места и просечна плата од 30.000 денари, како и минимална плата од 16.000 денари, исто така, во првата година, а докторите очекуваат плата од 100.000 денари. Граѓаните, исто така, очекуваат и стабилна економија и годишен пораст кумулативно секоја година од пет проценти** - рече Христијан Делев додавајќи дека веднаш по формирањето на владата, било најавено од парламентот да се побара зголемување на минималната плата за текстилната и за кожарската индустрија на 12.000 денари.

Делев потсети дека Законот за минимална плата е донесен на 1 јануари 2012 година, кога е утврдена сума од 8.050 денари, а во следните години минималната плата е зголемена до 10.800 денари.

■ **Да не беа блокадите и деструкцијата од СДС, денеска таа плата ќе беше многу повеќе** - рече Делев додавајќи дека со утврдувањето на минималната плата повеќе од 65.000 работници го решиле долгогодишниот проблем.

Укинувањето на радиодифузната такса, исто така, беше најавено како една од првите мерки што ќе се реализираат. Според најавите, МРТВ треба да се финансира од буџетот, како што беше до 2009 година. Тогаш, радиодифузна-

та такса беше повторно воведена по неколкугодишен прекин, на инсистирање на Европската унија, за, како што се тврдеше, да се врати независноста во функционирањето на јавниот сервис од Владата.

Сепак, и покрај најавите на Заев за укинување на радиодифузната такса, граѓаните ќе мора да продолжат да си ги плаќаат сметките. Според информациите, укинувањето на таксата не може да се случи пред ребалансот на Буџетот, а никој сè уште не може да гарантира дали тоа ќе се случи и подоцна. Сметките за последниот месец до граѓаните се доставени. На тие што нема да ги платат, ќе им биде извршена присилна наплата од страна на УЈП, а ќе ги трпат и трошоците за нејзино извршување.

СДС во предизборниот период најавуваше укинување на радиодифузната такса како една од мерките на новата влада. Сега, по преземањето на власта, Заев вели дека тоа ќе се случи кога ќе се обезбеди стабилно финансирање на МРТВ.

За ВМРО-ДПМНЕ укинувањето на радиодифузната такса и нејзино директно финансирање од владата би значело дополнително влијание врз политичкото уредување на јавниот сервис.

■ **Карактерот за јавен сервис ќе се избрише, а тие 15, 20 милиони евра што треба да ѝ се доделат ќе треба да се надополнат од некаде, а тоа значи зголемување на даноците во Македонија за да може да се плати тоа. Ова е една мерка што не е паметно да се воведо бидејќи на крајот од денот повторно ние ќе го платиме тоа** - смета Христијан Делев.

Што се однесува до третото ветување, за враќањето на евтината струја, за

жал, и тоа не може да биде реализира веднаш. Според Заев, тоа ќе биде направено до крајот на годинава, откако ќе бидат направени потребните анализи. Што ќе покажат тие, останува да почекаме и да видиме.

■ **Периодите на евтина струја ќе бидат вратени до крајот на оваа година. Сакаме да ги направиме сите потребни анализи пред да го направиме овој чекор. Тоа ќе го направиме на тој начин со тоа што ќе се скратат „набилданите“ трошоци што ја покачуваат цената на електричната енергија и на тој начин ќе ја вратиме евтината тарифа. Тоа ќе се случи до крајот на оваа година** - рече Заев.

Според Кочо Анѓушев во тек се анализи и пресметки како да се спроведе тоа во согласност со европските правила, но и технички поради префрлувањата на борилата. Уверува дека евтината тарифа ќе важи за сите.

Од дистрибутерот ЕВН велат дека приспособувањето на броилата ќе зависи од моделот на спроведувањето на евтината тарифа. Посочуваат дека станува збор за краткорочна транзициска мерка што ќе биде во сила додека не се отвори целосно пазарот на струја. Понатаму, на отворен пазар, цените и тарифите не може да ги регулира државата.

■ **На отворен пазар, цените и тарифите не се регулирани од државата, туку се базираат на пазарните услови и се предмет на договор меѓу снабдувачи и потрошувачи. Понатаму, времето за кое ќе биде спроведена дневна евтина тарифа треба да биде во согласност со времето кога има на располагање и поевтина електрична енергија со цел да се избегнат дополнителни трошоци за увоз на електрична енергија. Конечно, трошоците за спроведување на мерката треба соодветно да бидат надоместени. Технички гледано, ЕВН е подготвена да ја спроведе мерката, каде што времето за приспособување на броилата ќе зависи од моделот на кој ќе биде спроведена** - велат од ЕВН.

Регулаторната комисија за енергетика во 2012 година ја укина дневната евтина тарифа со образложение дека со овој потег ќе се намалат трошоците за увоз. ■

АНЃУШЕВ НАЈАВИ РЕФОРМИ НА ПАЗАРОТ ШТО ГО ДРЖАТ НЕГОВИТЕ ФИРМИ

Стравот лозјето го чува, но за новата влада веројатно не важи народната поговорка. И по големиот број забелешки, таа, сепак, реши бизнисмен да го раководи секторот за економски прашања, односно да седне на позицијата заменик-претседател на Владата. Ако бизнисменот беше реалист, очигледно, тоа немаше да биде проблем, но од првото појавување во јавност, па проследено низ другите изјави, Кочо Анѓушев сè повеќе го буди сомнежот во неговите „искрени“ намери за помош во либерализација на пазарот за енергетика и за транспорт. Како вицепремиер за економски прашања, Анѓушев вели дека ќе се грижи за либерализација на пазарот на струја

Пишува |
Кристијана Николова - Кузмановски

Пазарот не треба да биде пререгулиран пазар како во моментот, оценува заменикот на Заев. Тој тврди дека либерализацијата на пазарот на струја ќе биде решена на сериозен начин, без конфликт на интереси, и сите ќе бидат задоволни. Но, немаше да биде ништо сомнително ако не се погледнеше папката со сопственички удел на Анѓушев. На веб-страницата на неговата компанија се открива неговиот бизнис. Главниот позитивен пресврт го доживува во 2003 година, кога го основа Друштвото за вработување на инвалидни лица за производство, трговија и услуги „Фероинвест“ д.о.о. експорт-импорт - Велес, кое е дел од конзорциумот што до-

бива концесија за 21 мала хидроцентрали во Македонија. Во истата година „Фероинвест“ станува сопственик на 50 проценти од капиталот на компанијата „Брако“, Кочо Анѓушев станува претседател на бордот на директори и го организира развојот и производството во трите производствени погони во Велес - Македонија, Панчево - Србија и Видин - Бугарија. Истата година прво основа претставништво на групацијата ЕФТ, а подоцна и фирма „ЕФТ Македонија“, која добива лиценца за трговија со електрична енергија. Покрај ова, фирмата се занимава и со инвестиции во енергетиката, стои во профилот на компанијата.

- Јас сум горд на тоа што сум го направил во животот бидејќи сум тргнал од нула. Сите мои фирми во ЦРМ имаат краен

сопственик Кочо Анѓушев и мислам дека тоа треба да биде мотивација за сите млади луѓе дека со вредна и чесна работа можат да успеат и да тргнат од нула - вели Анѓушев тврдејќи дека нема ништо сомнително.

Веднаш по стапувањето на функција Анѓушев најавува и нова мерка, односно преку решавањето на штрајкот во „МЖ – транспорт“ тој открива нова намера за либерализација и на железничкиот транспорт. Анѓушев најавува и приватизација на секторот транспорт во земјава, но, сепак, државата да продолжи да се грижи за инфраструктурата, односно одржувањето на шините. Во портфолиото на неговите компании пишува и дека тие нудат транспорт на стока. Ова дополнително го вклучува

алармот за потезите што планира да ги води новиот вицепремиер за економски прашања. Тој вели дека нема место за сомнеж, но најавува дека сопственоста на компаниите останува во негови раце. Почитувајќи го законот, решил управувањето да го преземат директори што ќе го заменат раководењето на компаниите.

- Во согласност со Закон за спречување корупција, јас не можам да имам извршна функција, ќе ги напуштам тие функции во моите компании и ќе ме заменат директори. Јас не можам да се откажам од својот капитал и од сопственоста - вели Анѓушев.

Кочо Анѓушев е втор функционер од бизнис-елитата што доаѓа на висока позиција во Владата на Република Македонија. Имено, во владата на Владо Бучковски, Минчо Јордановски ја извршуваше функцијата заменик-претседател на Владата задолжен за економски систем. Сега повторно човек од бизнисот, кој, според „Форбс“, во 2014 година беше трет на листата најбогати Македонци, е назначен за вицепремиер.

За веродостојноста на неговите ветувања, како и за тоа дали тој е вистинскиот избор за вицепремиер постои сомнеж и меѓу неговите, имено Бранимир Јовановиќ, советник во Министерството за финансии на Драган Тевдовски, прашан за именувањето на вицепремиер за економски прашања од бизнис-секторот, како што е сега Кочо Анѓушев, вели дека тоа е како да се назначи човек што љуби алкохол да чува визба во која има складирано алкохол. Според него, задачата на бизнисот е да прави профит.

Покрај потенцијалниот судир на идеологии, постои и судир на интереси. На пример, составот на новата влада избрана на 31 мај беше објавен во „Службен весник“ број 65 од први јуни, една страница подолу постои одлука на Регулаторната комисија за енергетика, донесена на 30 мај, еден ден пред изборот на новата влада. Станува збор за привремена дозвола за производство на струја на мала хидроцентрали, чијшто сопственик е Анѓушев. Во „Службен весник“ бр 66, исто така, пред први јуни е објавено дека Регулаторната комисија одобрила статус на привилегиран производител на електрична енергија на друга хидроцентрали каде што Анѓушев, исто така, е сопственик. Засага сè останува само во рамки на доверба во ветувањата на Анѓушев, но неговата политика ќе открие колку биле искрени неговите намери. ■

МОН ЌЕ ПРОИЗВЕДУВА НАУЧНИЦИ СО ПОЛИТИЧКИ ИНАЕТ

Датумот за локалните избори е одреден, а ние живееме во надеж дека со изборниот молк ќе стивне и ова антиреформско лудило во образованието и ќе се заборави како бесплатен политички маркетинг, за жал, со фатални последици за учениците

Пишува | *Кајшерина Миџиќ*

Со Конкурсот за запишување ученици во јавните средни училишта во Република Македонија за учебната 2017/2018 година е предвидено на први септември во училишните клупи да седнат вкупно 35.909 ученици и тоа 25.127 што ќе учат на македонски наставен јазик, 9.830 на албански наставен јазик, 918 на турски наставен јазик и 34 на српски наставен јазик. Во истиот конкурс беше наведено дека „од учебната 2017/2018 година во средното образование во Република Македонија се воведуваат адаптирани наставни програми од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ по предметите математика, биологија, физика и хемија“.

Засега ова нема да се случи. Рената Тренеска - Дескоска изјави дека се анализираат законите за да се спречи воведувањето на програмата во средното образование, додавајќи дека активностите мора да се дефинираат до крајот на

следната недела бидејќи веќе се објавени конкурсите за упис во средните училишта.

■ Се прават напори за да се запре воведувањето на програмата „Кембриџ“ во средното образование - вели таа и додава - таа програма предизвика негативни реакции кај родителите, учениците и кај наставниците.

Со други зборови, ова значи дека најмалку 35.909 родители

во земјата ќе здивнат летово, но не затоа што програмата е недоследна, а новата влада е реформска, туку затоа што во природата на човекот е да дава отпор кон непознатото. Животот во заедница, пак, ги научил луѓето дека промените почнуваат со недостатоци, а, пак, новата влада повторно, како и во случајот со екстерното тестирање, понуди привид на радост.

■ Тие што имаат искуство во образовниот процес, односно наставниците, посочија дека има многу недоследности, почнувајќи од тоа како е структурирана програмата, несоодветни предводи што создаваа конфузија - вели Тренеска - Десковска.

Искуство со програмата, за која Бирото за развој на образованието (БРО) вели дека не претставува никаква новина во нашиот образовен систем според главните карактеристики: спирална наставна програма, научни истражувања и решавање проблеми, имаат наставниците од основните училишта. Прашалниците што ги попол-

нуваат наставниците од основното образование, кои веќе ја спроведуваат оваа програма, покажуваат дека по спроведената обука околу 90 проценти од наставниците од сите одделенија се здобиле со потребните вештини за да работат по новата наставна програма.

И покрај тоа што се снашле со материјата, наставниците имаа забелешки. Сметаат дека програмата не е адаптирана на возраста на децата и покажува недоследности, прерано и неорганизирано почнало нејзиното воведување во основните училишта, прво во прво и трето одделение во учебната 2014/2015 година.

■ „Пред децата се поставуваат проблемски ситуации, а тие се во фаза на конкретно размислување (барем до седумгодишна возраст). Во прво одделение, по предметите математика и природни науки се бара од учениците да запишуваат одредени искази. Парадоксот е во тоа што кај учениците описувањето почнува во второ одделение“, пишува професорката Ирена Христовска, во анализата за блогот „Република“ (ResPublica).

Но, таа е веќе воведена во основното образование и нејзиниот континуитет природно продолжува во средното образование. Сепак, некој смета дека професорите во средните училишта нема да можат да му одговорат на предизвикот и во практиката да најдат решенија за да ја подобрат програмата.

Додека Министерството за образование и за наука е во трка со времето барајќи правен механизам да го спроведе замисленото, се наметнува заклучокот дека и во овој случај, како и во претходниот, не станува збор за подобрување

на квалитетот на образованието, туку за политички инает. Иако новото раководство на МОН амбициозно најавуваше подобрување на состојбите во образованието, реформи, засега успеа да укине две веќе спроведени реформи, екстерното тестирање и програмата „Кембриџ“, но не гледаме дека се преземаат конкретни чекори што ќе водат кон реформи. Вистински, суштински реформи во образованието, какви што му се потребни.

Една од главните придобивки од програмата „Кембриџ“ во македонското образование е поквалитетно образование на учениците базирано на меѓународно споредливи стандарди. Квалитетот на образованието се подигнува бидејќи со овие наставни програми се фаворизира примена на современи методи и техники во наставата и активно учење преку истражувачки ученички активности, што, пак, од своја страна, ја подобрува педагогијата на

поучувањето и пристапот на учење кај учениците.

„Реформи во образованието секако дека се потребни, но тие треба да се базираат на цврсти докази поткрепени со позитивни резултати за напредок. За да се изврши глобална промена, треба да постои детална анализа и позитивен ефект кај тој за кој се воведува промената. Можеби е кус периодот од воведувањето на најкрупната реформа во образованието, адаптираните програми според програмата „Кембриџ“. Сепак, досегашното искуство покажува дека тие треба да се реорганизираат. Во реорганизацијата треба да се вклучат стручни лица од секоја област (професори, наставници, советници, психолози, педагози), кои ќе ги усогласат програмите, пред сè со возраста и со развојот на учениците, нивните можности, способности, интересот на децата во одре-

дена возраст и, секако, да се обезбедат услови за работа во училиштата, за целосна реализација и постигнување на целта – квалитетно образование“, пишува Христовска.

Поранешниот министер за образование Спиро Ристовски обидот да се запре воведувањето на програмата „Кембриџ“ во средното образование го смета за антиреформски. Тој е дециден дека соработката со британскиот универзитет е корисен и квалитетен проект насочен особено во изучувањето на математиката и на природните науки, две области во кои нашите ученици подолг период покажуваат слаби резултати.

Напоследното меѓународно тестирање спроведено од Светската банка, македонските ученици на 15 години се на последните четири места меѓу своите вршници од 72 земји според резултатите од природните науки, математика и читање. ■

КОМПЛЕКСНИОТ ПРОЕКТ ВОВЕДЕ РЕД ВО ОРДИНАЦИИТЕ

Придобивките од „Мој термин“ се двојни, како за институцијата како давател на здравствени услуги, така и за пациентите како корисници на здравствените услуги. Во текот на април 2013 година Здравствен дом „Скопје“ е вклучен како пилот-проект во националниот систем на електронско закажување „Мој термин“. На тој начин се даде значење на институцијата затоа што во однос на секундарната специјалистичка служба на град Скопје на ниво на поликлиники, ние сме носители на таа дејност и следење на патот на пациентот од примарно, секундарно и од терцијарно здравство со цел растоварување на терцијарното здравство – вели директорката на ЈЗУ Здравствен дом „Скопје“ д-р специјалист Татајна Баевска - Вучковиќ

Пишува | Александра М. Бундалевска

беше да се избегнат турканиците и непотребниот метеж, кои се создаваа пред ординациите, но и пациентите да добијат квалитетна услуга. Прегледот кај специјалист го закажува матичниот лекар. Времетраењето на прегледот кај специјалист е ограничено на 15 минути.

Министерството за здравство најави измени во системот за електронско закажување „Мој термин“ и ја разгледува можноста за зголемување на времетраењето на прегледот

Со долги, мачни и многу често непотребни чекања, влегување преку ред, губење драгоценото време, поминуваше секое одење на пациентите кај доктор-специјалист. Со поранешната навика, „дојди порано за да завршиш работа побрзо“ најчесто се воде пациентите што имаа мака и мораа да посетат специјалист. Најчесто тоа не завршуваше толку лесно и брзо колку што посакуваа. Од пред пет години, прво како пилот-проект, а потоа почна да функционира системот за електронско закажување „Мој термин“. Најважно

СЕРВИС „ЏЕРСИ“
ЛИДЕР ВО СВОЈАТА ДЕЈНОСТ

- Репарирање и одржување камиони со употреба на специјализиран алат;
- 12-метарска рамка за исправање шасии, единствена на Балканот;
- Хитер машина за загревање шасии без оштетување;
- 17-метарска комора наменета за бојадисување;
- Компјутерско штелување геометрија на предна и на задна оска на камиони и на комбиња.

ЏЕРСИ
ЛИМАРСКО ЛАКЕРСКИ СЕРВИС ЗА КАМИОНИ

ТЕЛ. 02/2464-564
e-mail: jersy@jersy.com.mk

кај специјалист. Досега во ординацијата на специјалистот пациентите имаа по 15 минути, а сега се планираат измени и посетата кај специјалист би можела да биде продолжена за 15 минути.

Но, вакви измени веќе постојат. Во дел од специјалистичките амбуланти, во Здравствен дом „Скопје“ на почетокот на 2016 година, во согласност со анализите за реализација на прегледите во врска со времетраењето на преглед, термините кај оториноларинголог и кај дерматовенеролог од 10 минути се зголемија на 15, а кај специјалист офталмолог од 15 до 20 минути.

Проектот „Мој термин“ почна да функционира на први јануари 2012 година, прво како пилот-проект. Со години овој проект функционира во Швајцарија, Италија, Шведска, Германија. Моделот во Македонија е избран и копиран според здравствениот систем во Германија. Поранешниот министер за здравство Никола Тодоров беше во посета на болниците во Германија и оттаму собра искуства, кои подоцна се применија во македонскиот модел на „Мој термин“.

Пациентите, главно, се задоволни со воведувањето на „Мој термин“ бидејќи знаат кој ден и во колку часот ќе бидат примени од специјалист. Нема веќе турканици пред вратите на докторите, но дел од пациентите имаат забелешки на функционирањето на „Мој термин“. Велат дека поминуваат и по неколку недели за да закажат колоноскопија на дебело црево, преглед на онкологија, магнетна резонанција или, пак, компјутерска томографија.

Според дел од лекарите, не се случило пациент да биде враќен од хируршките клиника ако случајот бил итен, иако немал упат од матичен лекар. „Мој термин“ би можел да се коригира во делот на закажу-

вањето на пациентите со приоритетен упат бидејќи тие се прегледуваат откако докторот ќе заврши со закажаните пациенти. Матичниот лекар може да даде приоритетен упат ако процени дека е потребно. Приоритетниот упат важи седум дена. Ваков упат може да издадат и специјалистите на клиниките. Ако матичниот лекар издава приоритетен упат за клиника што е пренатрупана, автоматски таа ги блокира приоритетните упати.

■ **Придобивките од „Мој термин“ се двојни, како за институцијата како давател на здравствени услуги, така и за пациентите како корисници на здравствени услуги. Во текот на април 2013 година Здравствен дом „Скопје“ е вклучен како пилот-проект во националниот систем на електронско закажување „Мој термин“. На тој начин се даде значење на институцијата затоа што во однос на секундарната специјалистичка служба на град Скопје на ниво на поликлиники, ние сме носители на таа дејност и следење на патот на пациентот од примарно, секундарно и од терцијарно здравство со цел растоварување на терцијарното здравство – вели директорката на ЈЗУ Здравствен дом „Скопје“ д-р специјалист Татајна Баевска - Вучковиќ.**

КОМПЛЕКСЕН ПРОЕКТ

Според Баевска - Вучковиќ, спроведувањето на „Мој термин“ во сите поликлиники на Здравствен дом „Скопје“ е пример за тоа како може успешно да се реализира еден комплексен проект.

■ **Огромните турканици, големата нервоза меѓу пациентите, кои независно од услугата што им е потребна доаѓаа во осум часот наутро, е заменета со една сосема нова, поинаква слика каде што не се чека ред пред спе-**

цијалистичките ординации со часови и пациентите се задоволни, а ние како даватели на здравствените услуги ги имаме посакуваните резултати од електронскиот систем за закажување „Мој термин“. Се намалија редиците на чекање во поликлиниките, постои поголема комуникација од матичен лекар кон специјалист и обратно, се формира детален распоред за прием на пациенти кај сите доктори. Се избегнува неинформираноста кај пациентите за одреден преглед кај специјалист и метежот што се правеше за добивање информации – вели д-р Баевска - Вучковиќ.

Според анализите и статистичките податоци со кои располага Здравствен дом „Скопје“, во 2014 година од вкупно упатени пациенти од матичен лекар на секундарно ниво, 90 отсто се

комплетно обработени, 10 отсто се упатени од специјалисти на повисоко ниво, од кои три отсто, според анализите, биле на инвазивна дијагностика, а само седум отсто за натамошно испитување и третман на терцијарно ниво.

Во 2015 година во специјалистички-консултативната служба се реализирани вкупно 493.689 прегледи, што е за 24.280 прегледи повеќе од 2014 година, кога се реализирани вкупно 469.409 здравствени услуги. Во 2015 година само шест отсто се упатени на повисоко ниво на здравствена заштита.

Во 2016 година во специјалистичко-консултативната служба на ЈЗУ Здравствен дом „Скопје“ биле реализирани вкупно 486.418 прегледи, а од кои само пет отсто се упатени на повисоко ниво на здравствена заштита. За споредба, според

податоците на Здравствен дом „Скопје“ во текот на 2011 година во специјалистичко-консултативната служба се реализирани 388.207 услуги.

На годишно ниво во Здравствен дом „Скопје“ во 2015 и во 2016 година преку службите на примарна, превентивна и на специјалистичко консултативната служба се реализирани вкупно

по еден милион здравствени услуги на пациенти.

■ **Во претходните две години имаме зголемување на приходите за три проценти, што најмногу се должи на зголемување на видот и на бројот на здравствените услуги во специјалистичко-консултативната служба – вели д-р Баевска - Вучковиќ.**

АНКЕТИТЕ ПОКАЖУВААТ ДЕКА ПАЦИЕНТИТЕ, ГЛАВНО, СЕ ЗАДОВОЛНИ

Во Здравствен дом „Скопје“ била спроведена и надворешна анкета, која го покажува ставот на пациентите за „Мој термин“. Анкетата била направена во 2015 година и спроведена на повеќе од 7.000 испитаници.

Дел од резултатите на Здравствен дом „Скопје“ покажуваат дека повеќе од 80 отсто од испитаните пациенти се задоволни од квалитетот на услугата добиена од лекарот и од медицинската сестра, 98,6 отсто се задоволни од љубезноста на лекарите, 97,1 отсто се задоволни од љубезноста на персоналот, 78,6 отсто се задоволни од стручноста на лекарите, 81,4 се задоволни од односот на шалтерските службеници.

Резултатите добиени од националниот систем „Мој термин“ покажуваат дека 60 отсто од испитаните пациенти се задоволни од системот за електронско закажување. Вкупно 62,9 отсто сметаат дека се почитува закажаното време за преглед од страна на докторите, 100 отсто испитани пациенти одговориле дека не им се случило да дојдат на преглед на „Мој термин“, а докторот да не е присутен (и да не се претходно известени за тоа).

■ **Од 2012 година, па досега, со актуелниот менаџерски тим, во согласност со потребите на заедницата, финансиските можности, просторот, опремата и кадарот, отворени се нови 25 специјалистички кабинети, а постојните се засилени со отворање втора смена. Со преземање на вкупно 34 доктори специјалисти од приватно во јавно здравство во изминатите три години, а со цел следење на потребите на граѓаните за доближување на здравствените услуги и следење на пациентот од примарно, секундарно и од терцијарно здравство, со цел растоварување на терцијарното здравство, Здравствен дом „Скопје“ почна со сериозни засилувања на специјалистичките служби во периферните поликлиники и доближување на услугите до пациентите до местото на живеење – објаснува д-р Баевска-Вучковиќ.**

Од 2012 до 2016 година се набавени нови медицински апарати во специјалистичките кабинети. Набавени се нови апаратури со кои биле воведени нови методи првпат во Здравствен дом „Скопје“ и тоа компјутерска томографија (КТ), електромиографија (ЕМГ), холтер, апарати за анализетско развивање на калцификати, дигитален мамограф и гастроскопија. На тој начин е скратено и времето на чекање за овие дијагностички процедури. ■

ПАРЛАМЕНТАРНОТО МНОЗИНСТВО СТАВИ РАМПА НА БАРАЊАТА НА МАЈКИТЕ

СОЦИЈАЛДЕМОКРАТИТЕ ГЛАСНИ НА УСТА, БЕЗГЛАСНИ НА ДЕЛО

Пишува | Билјана Зафорова

Гласни на уста, безгласни на дело – барем таков впечаток оставија социјалдемократите и нивните коалициски партнери со своите постапки за граѓанската иницијатива породилното отсуство место девет месеци да трае 18 месеци. Пратениците од парламентарното мнозинство составено од социјалдемократите и од албанските коалициски партнери ја одбија граѓанската иницијатива како неуредна. Сепак, дел од пратениците од владејачкото мнозинство смета дека иницијативата формално-правно е неуредна бидејќи во заглавието на документот, каде што стојат потписи, не е наведен Законот за работни односи туку Законот за породилно отсуство.

ВМРО-ДПМНЕ се обиде да им помогне на мајките што бараат повеќе време да поминат со своите новороденчиња, но немаше интерес од другите пратеници, барем до затворањето на овој број од неделникот. Тие го немаат потпишано законот, кој пратениците од партијата на Никола Груевски го поднесоа во Собрание, идентичен со тој на граѓанската иницијатива, секако со коригираната грешка, поради која, наводно, не помина овој закон.

■ Колегите ја отфрлаат како неуредна иницијативата потпишана од 217 граѓани иако самиот нивни претседател Александар Кирацовски, на седницата на Комисијата за политички систем ја стави на

дневен ред како измена на Закон за работните односи. Имаше нивни пратеници што зедоа збор посочувајќи дека е јасно за што се работи, дека жените што се потпишале на иницијативата не се изманипулирани. Но тие не прифатија – ни изјави пратеничката на ВМРО-ДПМНЕ Нола Исмајлоска - Старова.

217 граѓани што ја поттикнаа иницијативата се потпишаа во просториите на ДИК. По предлог на ДИК, исто така, е доставен и акт со кој треба да се исправи и коригира настанатата грешка и со тоа иницијативата да биде исправна. И покрај поднесениот акт, социјалдемократите ја отфрлија оваа иницијатива како неуредна.

■ Оваа грешка е забележана откако почна процесот за собирање на потписите, меѓутоа, бидејќи се работи за лица-потписници во чувствителен период од животот, имено мајки што ги оставаат своите бебиња и деца за да го остават потписот, ДИК Скопје за да ни излезе в пресрет нè информира, односно нè советуваа да составиме акт со кој би се коригирала грешката на тој начин што ќе ве известиме за тоа преку актот - гласи дел од текстот што Снежана

Сакавме да ја забрземе постапката, но се покажа дека тоа што го искажуваше СДСМ како став, односно нивната поддршка за законската измена е повеќе фарса, отколку што, навистина, постои расположение да се поддржи, коментира Нола Исмајлоска - Старова

ПОВЕЌЕ ВРЕМЕ ЗА ЗДРАВ ПСИХОФИЗИЧКИ РАЗВОЈ НА БЕБЕТО

Подносителите на таа иницијатива сметаат дека периодот на породилното отсуство е недоволен за да се создаде здрав психофизички развој на бебето. Велат дека е погрешно да се гледа на градинките како место број еден во растењето на децата. Дополнително, дел од мајките се обраќаат за помош кај свои блиски роднини или пријатели, или, пак, ангажираат дадилки, но не можат сите да си го дозволат тоа. Затоа многу мајки се присилени да ја одберат градинката. Често таму ги пресретнува преполна соба каде што е невозможно една или две воспитувачки да им се посветат на сите бебиња. Огромен проблем со кој секојдневно се соочуваат мајките што ги оставаат децата на несоодветна возраст во градинките е болната разделба.

Уште еден проблем со кој се соочуваат мајките е доењето. Паузата што законски им следува од еден и пол час најчесто не е доволна бидејќи повеќето живеат на оддалеченост од барем половина час од своето работно место. Основна цел заради која се предлага донесувањето на овој закон е, пред сè, заштита на психофизичкото здравје на бебињата, со продолжувањето на породилното отсуство од девет на 18 месеци ќе се овозможи неопходен правилен пораст и развој на бебињата.

Кузмановска, како овластен предлагач, го доставила до Собранието.

Меѓутоа, не се случи. Породилното отсуство и желбата да се биде подолго дома со новороденчето заглави низ собраниските процедури, а копирачката, главно, се појави од социјалдемократите. Кузмановска најави нови потписи, но пратеничките од ВМРО-ДПМНЕ ја презедоа работата во свои раце со цел да ја забрзаат постапката за да им се помогне на мајките што треба

одново да ја повторуваат целата постапка до Собранието. Пратениците на ВМРО-ДПМНЕ и на коалицијата „За подобра Македонија“ ги поднесоа неопходните измени на Законот за работните односи што се однесуваат на породилното отсуство. Тие, како што посочија, сакаа да им излезат в пресрет на овие граѓани и веќе во јули да се донесат овие измени, за во август идните мајки да се изразуваат на бенефитите од продолжувањето на породилното отсуство. Но, социјалдемократите и нивните коалициски партнери, пак, со нова рампа – сега не ја потпишуваат иницијативата.

■ Сакавме да ја забрземе постапката, но се покажа дека тоа што СДСМ го искажуваше како став, односно нивната поддршка за законската измена, е повеќе фарса, еве дискутираме за граѓанската иницијатива, отколку што, навистина, кај нив постои расположение да се поддржи – коментира Нола Исмајлоска - Старова.

ЈАВНА РАСПРАВА ЗА ПОГОЛЕМИ ПРОМЕНИ

Таа смета дека законската измена што ја имаат поднесено треба да биде само еден чекор од измените што треба да се направат во однос на породилното боледување.

■ На комисијата што ја имавме предложивме јавна расправа на која ќе се разгледаат повеќе прашања - како,

на пример, траењето на породилното отсуство за родител на предвремено родено дете, за родителско отсуство, за поделба меѓу партнерите соодветно како што ќе се договорат... Целта е да ги согледаме недостатоците и потоа, амандмански, да се додадат работи што преку јавната расправа се дефинираат како оправдани и издржани. Ние имаме наши анализи, но не сакаме да ја украдеме иницијативата на граѓаните, туку автентично ја пренесовме со цел да ја забрземе постапката. Другите работи дополнително би се предложиле амандмански – додава Исмајлоска - Старова.

ПИШМАН ЗА ПЛАТИТЕ, ПИШМАН ЗА ПОРОДИЛНОТО

Дали, навистина, СДСМ има позитивен став за ваквите промени. Или повторно се пишман-ација. Павле Богоевски, „шарениот пратеник“, ја покажа таа нерешителност на пратеничката група на која припаѓа. Од една страна, иницијативата треба да биде прифатена без да се собираат повторно потписи. Ама, од друга страна, треба да се направат пресметки, така како што треба да се пресмета дали нивниот лидер Зоран Заев дал реално ветување кога кажа дека ако дојдат социјалдемократите на власт, просечната македонска плата ќе изнесува 30.000 денари. А таа плата би ја добиле за повеќе од две години...

■ Крајната одлука ќе зависи од финансиските импликации. Треба да добиеме материја со финансиските импликации што ќе ги предизвика ова барање за три, шест и за девет месеци и, исто така, колку би ја чинело државата доколку првите девет месеци од породилното се субвенционираат од државата – посочи тој.

ПОРОДИЛНИ ОТСУСТВА НИЗ СВЕТОТ

Искуствата од другите земји во врска со времетраењето на породилното отсуство се различни. Доколку породилното отсуство се зголеми од девет месеци на 18, Македонија ќе биде единствена држава во регионот со толку долго отсуство на работничките поради раѓање дете, покажуваат споредбените податоци со земјите од поранешна Југославија. Во европските држави породилните отсуства се пократки. На пример, Шведска, Велика Британија и Германија имаат по 14 недели породилно отсуство, при што само Германија го исплаќа целосно, додека во Шведска и во Велика Британија компензацијата е по 80 отсто. Во Франција и во Холандија на мајките им се дозволени по 16 недели отсуство од работа, во Канада и во Грција по 17 недели, а по 18 недели дозволуваат Финска и Данска. Во Полска породилното отсуство е 26 недели, во Бугарија 32 недели, а во Норвешка 35. ■

ЌЕ ПРЕЖИВЕЕ ЛИ ТЕРЕЗА МЕЈ КАКО ПРЕМИЕРКА?

Тереза Меј се бори за својот политички живот соочувајќи се со гневот на конзервативните пратеници и членови по изборниот неуспех, при што го загуби мнозинството во Парламентот.

Сега говорот на кралицата е одложен на неколку дена бидејќи преговори-

те на конзервативците со северноирската Демократска унионистичка партија (ДУП) за поддршка на малцинска влада одат потешко отколку што се очекуваше.

Дали премиерката ќе преживее - и дали тоа ќе значи уште едни општи избори ако таа е принудена да се повлече?

Колку долго може да остане Меј во „Даунинг стрит“ - доколку се формира малцинска влада?

■ Како актуелна премиерка и како лидерка на партијата со најмногу освоени пратенички места Меј прва го доби мандатот да формира нова влада. Меј останува на премиерското место, освен ако не ја изгуби довербата во Долниот дом.

Дали ДУП ќе го поддржи говорот на кралицата (штом стигне до Парламентот)?

■ Северноирската партија се чини дека не се согласува со обидот на Меј да ги натера да кажат дека веќе е постигнат договор. Разговорите повторно почнаа во вторникот, но сите индикации се дека ДУП на крајот ќе попусти, во замена за поголеми дополнителни средства за Северна Ирска.

Но, дали конзервативните пратеници би можеле да одлучат да се ослободат од Меј?

■ Да, тоа би можело да се случи. Гласањето недоверба во нејзиното раководство ќе се активира ако 48 пратеници му достават барање на Греам Брејди, претседателот на парламентарната група „Комитет 1922“, да го побара тоа. Се верува дека некои веќе испратиле такво барање. Тогаш Меј ќе биде принудена да поднесе оставка ако не успее да освои мнозинство при гласањето.

Дали конзервативните пратеници се подготвени да го преземат тој драконски чекор?

■ За време на викендот, Џорџ Озборн ја нарече премиерката „жив мртовец“, а Ники Морган изјави дека за неа сè може да заврши наскоро, но и двајцата се противат на „Брегзит“. Конзервативците против ЕУ ќе ја поддржуваат сè додека таа се држи до својата цврста политика за „Брегзит“. И самиот Брејди рече: „Не гледам никаква врева од моите колеги за избор на лидер“.

Што е со предлогот за соочување со нејзините пратеници?

■ Тоа ќе се случи в понеделник во 17.00 часот. Меј ќе мора да прифати дека има направено сериозни грешки и да вети дека ќе биде поинаков лидер во иднина, дека ќе остварува подобра соработка со нејзиниот кабинет и пратеници. Но, дури и ако на крајот го добие традиционалното среќно тропане по клупите, тоа не значи дека е безбедна на подолг рок.

Дали се можни нови општи избори ако Меј се симне од власт?

■ Не. Не се одржаа веднаш избори откако таа го замени Дејвид Камерон минатата година и Законот за фиксен парламентарен мандат останува да важи, а за да се изгласаат предвремени избори потребно е двотретинско мнозинство. Тоа би значело дека е потребна поддршка и од конзервативците и од лабуристите, како што се случи кога беа распишани минатонеделните избори. Сепак, многу ториевци стравуваат дека симнувањето на Меј од власт може да предизвика низа настани, при што ќе бидат неизбежни нови избори каде што Џереми Корбин ќе биде фаворит. Ако има гласање за недоверба, сите партии имаат 14 дена за да формираат влада. Ако никој не успее во тоа, се одржуваат нови избори.

Што е со членовите на Конзервативната партија?

■ Според една анкета спроведена за време на викендот, речиси 60 отсто од ториевците изјавиле дека премиерка мора да си ги признае грешките сугерирајќи дека конзервативните пратеници ќе се соочат со силен притисок за да се соочат со предизвикот за лидерство. Сепак, само тие пратеници можат да дејствуваат за да ја симнат од власт.

Колку ќе трае договорот со ДУП?

■ Во петокот премиерката тврдеше дека нејзината нова влада ќе трае цели пет години, но администрациите на малцинска влада имаат несреќна историја, се распаднаа по само 10 месеци во 1924 година и по нешто повеќе од две години во 1929 година. Џејмс Калаган во 70-тите години траеше 17 месеци. Тие ја немаат стабилноста на формалната коалиција меѓу Камерон и Клеј, која траеше цели пет години.

Дали овој парламент може да трае до 2022 година, како што е планирано?

■ Мала е веројатноста за тоа, особено затоа што се чини дека не е можен друг сојуз на партии, со оглед на аритметиката на Долниот дом. Обложете се на предвремени избори - во одреден момент. ■

Извор: „Индепендент“
Превод: Ана Цветаноска

Па, до кога ќе издржи премиерката?

■ Тоа е невозможно да се каже, но никој не верува дека конзервативната партија ќе ѝ дозволи да се бори на уште едни општи избори. Освен тоа,

предвидувањата се движат од неколку месеци до околу една година, што би значело дека ќе има смена на лидерството во Британија на пола пат на преговорите за „Брекзит“ - без сомнение, на ужас на Брисел.

ВКУСЕТЕ ЈА УБАВИНАТА НА ОВОЈ
ГРАДЕЖЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ
НА СТРАНА А ВО ЦЕНТАР

СТАНБЕНО - ДЕЛОВЕН ОБЈЕКТ
ПОРТА ПРОЛЕТ - ШТИП -

890e / м2

НАРАЧАЈ ГО ТВОЕТО ПАРЧЕ ЛУКСУЗ НА: 070 269 213, 070 233 060

БРЕНД КОНЦЕПТИ

КУРТ КОБЕЈН

ПОП-РОК БОЖЕСТВОТО НА ГЕНЕРАЦИЈАТА

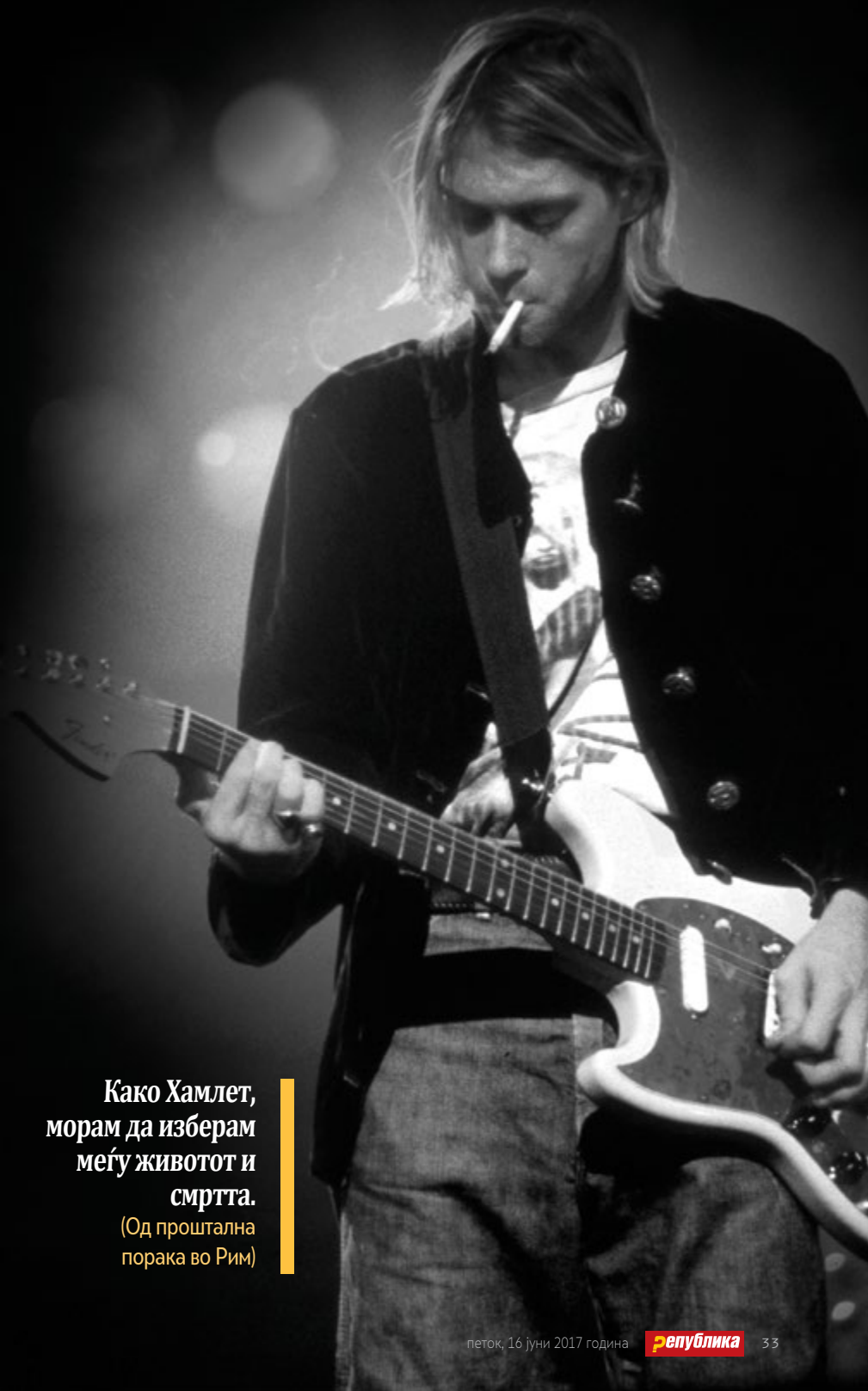
Нирвана. Цвеќе. Парфем.
Кукли. Љубов.

(Реклама за „Nevermind“)

Пишува | Сошир Косинов

Осумдесеттите години во САД беа чудно време за рокенрол. Владеењето на Роланд Реган симболично почна со убиството на Џон Ленон, со што беше најавена победата на конзервативниот дух, кој жестоко се спротивставуваше на секоја индивидуалност. Влијанието на панкот, слабо и во почетен налет, остана заклучено во гаражите и во подрумите, далеку од главната сцена. Но, друга револуција, содржана во три букви - „Ем-Ти-Ви“ - ја потресе тинејџерската популација од темел. Големите ѕвезди на видеоерата најдобро се чувствуваа на подиумите за игра, додека рок-сцената беше оставена на проверените легенди од минатото и на неверојатниот бран нашминкани момчиња, кои повеќе се грижеа за изгледот на своите фризури, отколку за својот музички талент. Оваа состојба на масовно привлекување глупости имаше само една добра страна - некаде зад заклучените врати на гаражите и на подрумите се подготвуваше соодветна реакција. Се појави алтернативната музичка група „Нирвана“, предводена од креативниот и харизматичен лидер Курт Кобејн. Начинот на кој „Нирвана“ го освои музичкиот пазар и шоу-бизнисот во музиката беше единствен. Не личеше ниту на еден друг. Практично непознатата „Нирвана“ за неполна година ги освои сите топ-листи, и тоа благодарение на нумерата „Smells Like Teen Spirit“ и агресивниот глас на Кобејн, кој стана глас на цела една генерација. Поточно, „Нирвана“ стана предводник на таканаречената генерација X, а Курт Кобејн, како харизматичен водач на бендот, од медиумите беше прогласен како гласник на генерацијата. Кобејн,

Како Хамлет,
морам да избирам
меѓу животот и
смртта.
(Од проштална
порака во Рим)

иако имаше кратка музичка кариера, успеа да создаде армија следбеници, која сега е помногубројна со секоја нова генерација. Дојде од никаде и никому не му беше познат, и веднаш тргна да го промени светот. Во суштина, тој беше рок-свезда каква што порано никогаш не била видена. Повеќе беше антивсвезда, отколку славна личност. Одбиваше да го посочуваат како звезда, а во сè што работеше внесуваше огромен сензибилитет. Беше многу неформален, а многу често и чуден во однесувањето. Беше личност со компликуван карактер. Еден вид контрадикторен мизантроп. Имаше силна волја за работа и за успех, но имаше и омраза кон самиот себе. Без разлика на сè, беше грижлив, добродушен и мил. Неговата етика за обожавателите се базираше на панк-рок размислувањето дека ниту еден бенд не е толку посебен, а ниеден музичар не е крал. Доколку имаш гитара и душа, само исфрли нешто од себе и застани зад тоа, и веднаш си суперсвезда. Тој на тоа ниво им се обраќаше на обожавателите и така ги освојуваше нивните срца. Само го фаќаше ритмот и оставаше мелодијата сама да истекува од срцето. Публиката знаеше да го препознае тоа.

Роден е на 20 февруари 1969 година, во гратче во државата Вашингтон, САД, од мајка Венди Елизабет и татко Доналд Лиланд Кобејн. Како што самиот ќе изјави подоцна, имал среќно детство, но само до деветтата година, кога неговите родители се разделиле.

Тој прво живее со својот татко, потоа со мајка му, но кога се скарал со неа, се иселил и престојувал кај роднини, пријатели, а еден период поминал и како скитник и бездомник. Од најрани години покажувал интерес за музика и за уметност. Неговиот живот ќе се промени кога од чичко му Чак ќе добие гитара и ќе почне да слуша панк-рок. Станува немирен дух и е апсен за цртање графити со непристојна содржина, поради опивање и скитање. Разочаран од родителите и од животот, ќе најде прибежиште во музиката, на која ќе ѝ биде верен до крајот на својот живот. Во 1987 година се среќава со басистот Крис Новоселиќ, подоцна и со тапанарот Арон Буркхард, со кои го прави бендот „Нирвана“. Прво го издаваат синглот „Love Buzz“, а потоа, по две години гаражи, училишни приредби и мали клубови, следува и првиот албум „Bleach“, во јуни 1989 година. Преку овој албум тие првично се забележани како нов бенд, со нов тапанар Чад Чанинг. Комерцијалниот успех ќе изостане, но, сепак, тој за првпат го демонстрираше својот талент за пишување текстови и за компонирање и во иницијална фаза ќе го покаже својот карактеристичен звук, на посебна комбинација од панк и од хевиметал. Може да се констатира дека тоа беше борбен албум, кој се занимаваше со половата борба, хомосексуалноста и со симпатиите на Кобејн кон панкот. Во поголем дел тоа беше хардрок, со квалитетни поп-моменти, како во нумерите „About a Girl“ и „Sifting“.

Битно е да се истакне дека на овој албум се гледа дека Кобејн како главен автор е растрогнат меѓу влијанието на агресивните алтернативни бендови и сопственото совршено чувство за мелодија, здобиено уште во детството кога ги слушал „Битлс“. Кобејн поминува период на созревање во кој е притиснат со чувство на неприспособеност. Но, музиката, дефинитивно, му стана свет во кој наоѓаше сигурност и комуникација, каква што му недостигаше во тинејџерските денови на разочараност. Сè на сè, тоа беше албум по кој за Нирвана се велеше дека е група што ветува. Се насетувааше подоцнежниот звучен идентитет на Нирвана. Тоа се гледаше и од меѓусебната хемија на членовите на групата, кои покажуваа дека се подготвени да му го претстават на светот својот музички хибрид од групите „Лед цепелин“, „Секс пистолс“ и „Битлс“. Следува албумот „Nevermind“ и другото е историја. Албумот е издаден во септември 1991 година, постигна голем првичен успех, но тоа не е ништо во споредба на интересирањето што следуваше за таа музика и за „Нирвана“.

Новиот албум беше низа од бомбастични гренџ-химни, како најсовршено чувство на Кобејн за поп-музиката. Во него има еден вид музика на „Битлс“, искombинирана со мелодични секвенции на специфичниот глас на Кобејн. Многумина велат дека да можел Џон Ленон да ги чуе мелодиите од овој албум на „Нирвана“, тој би бил горд на Кобејн и на музиката што тој ја создал. За младите тоа беше моќна плоча со агресивна музика. „Nevermind“ беше вистинско ремек-дело со универзална привлечност на моќ. Ги задоволуваше вкусите на

„Јас знам дека некогаш сум вистински дркација, а понекогаш е толку лесно да ме повредиш. Такви се и моите песни. Такви се луѓето на мои години: саркастични во еден момент, а чувствителни во следниот. Тоа е тешко да го објасниш, доколку и сам не се чувствува така“.

Курт Кобејн

широк круг слушатели и обожаватели. Музички квалитет, во вистински време и на право место. Носечката „Smeells Like Teen Spirit“, цели токму на суштината, на тоа чувство на одвоеност, а токму тоа чувство се провлекува низ целиот албум. Тоа е обраќање на фрустрираната генерација, која се давеше во културното ништавило на околината. Фасцинантен беше носечкиот гитарски риф на оваа музичка химна, при што магијата се состоеше во начинот на кој Кобејн ја гради мелодиската линија преку едноставна основа. Тука не треба да се заборава и разорната моќ на спектарот на динамичкиот набој, од шепот на строфата, до грмотевица на децибели во рефренот. Сепак, тоа што новата песна на Кобејн ја претвори во нова химна на цела една генерација, беше текстот. Кобејн користи неколку крикови од забавите („Load up on gus!“ и „Here we are now entertain as!“). Потоа, во стил на Боб Дилан, си поигрува со

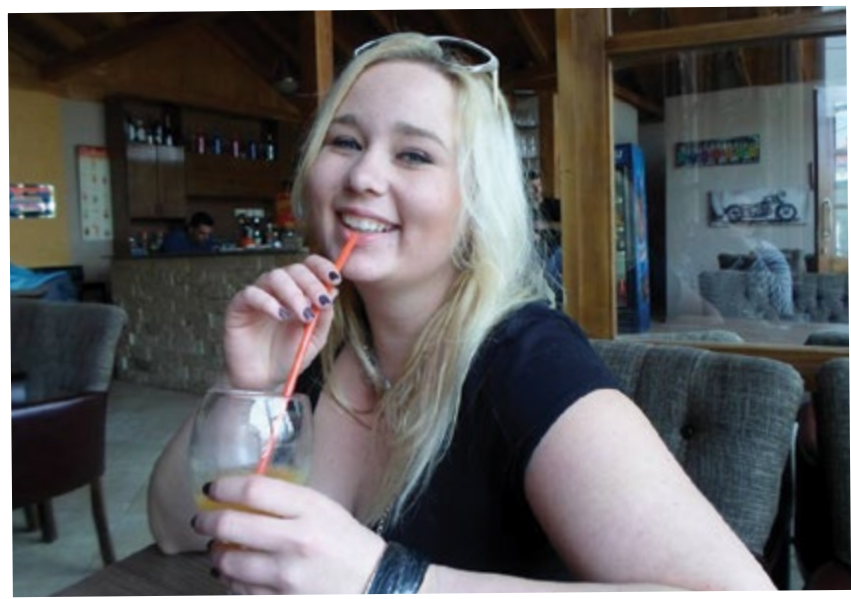
братскиот поздрав („Hello!“) и со констатацијата „How low!“, а и ги цитира двата најпотребувани зборови на генерацијата „Whatever!“ и „Nevermind“. Кога на тоа ќе се додаде и незаборавниот видеоспот, приказната е целосна. Така едно име на дезодоранс за млади, прераснува во музичка химна на една разочарана и загубена генерација. Ставен во овој контекст, крикот на Кобејн доби вистинска моќ на крик на цела генерација, убиена во поим, несфатена и отфрлена на маргините на општествените збиднувања. Кобејн им помогна на младите да го отфрлат теророт на прераскажување на туѓата слава од минатото и да го надминат неинспиративното предвидување на сопствената иднина. Албумот „Nevermind“ се искачи на врвот на сите топ-листи и таму остана долго време. Овој албум означил почеток на нов вид музика – алтернативен рок наречен гренџ. Кобејн покажа на дело дека е одличен музичар. Најважен елемент е тонот со кој „Нирвана“ ја обележи музичката сцена на деведесеттите години од 20 век. Таа музика беше оригинална и идејно богата. Во нејзиниот центар беше гласот на Кобејн, кој личеше на отворена рана, низ која се изразувааше чувствителноста на неговата тажна лирика. Имаше невидена промена и трансформација. Во еден момент се чини дека некој луд демон го распарчува неговиот глас, додека во друг момент тој веќе пее мелодија слична на песните на Џон Ленон. Ретко може да се слушне ваква стилска противречност на гласот каква што ни понуди Курт Кобејн.

Следуваше албумот „In Utero“, кој е многу помрачен од претходниот. Кога ги слушаме песните од него имаме чувство дека навлегуваме во најдлабоките конфузии и очајни мисли на Кобејн. Некои стихови од овој албум се многу интересни, но и чудни: „Самоубиството сметај го како добра старана на работите“ („Milk it“); „Тинејџерскиот бес добро се исплатуваше, но сега сум сит и стар“, „Се извинувам за сè, сè е моја грешка“. Во албумот, тематски, провејуваат интимни тонови. Еден вид лично исповедување. Песната „Radio Friendly Unit Shifter“, сведочи за длабоко чувство на вина, фрустрации и страв. Овој албум зазема централно место во музиката на „Нирвана“. Тоа беше еден вид тест за издржливоста на нивните обожаватели: дали и по оваа претенциозна плоча, ќе ја сакаат групата. Символично, тоа беше едно грубо откажување од

титулата поп-божество, која Кобејн никогаш и не ја сакаше, а ја доби по албумот „Nevermind“. Во меѓувреме се одвиваа големи светски турнеи на „Нирвана“ низ САД, Европа, Австралија и низ Азија. Како што секогаш и бива, со славата дојдоа и проблемите. Членовите на групата беа фрлени во епицентарот на вителот на животот: Новоселиќ сè повеќе тонеше во алкохолот, Грол стана познат по синдромот „зголемена сексуална желба“, а Кобејн од нирваноманијата се заштитуваше со хероин и со алкохол. Колку што повеќе тонеше во пеколот на дрогата, сè повеќе сакаше мирен семеен живот. Но и како таков, неговата привлечност растеше. Чувствителен гениј, кој за младите претставуваше идеална икона на деведесеттите. Но, непобитен факт е дека тој беше способен да донесува одлуки. И кога се разочара од родителите и побегна од домот, и кога направи бенд, и кога одлучи да пишува и да компонира, и кога се ожени со Кортни Лав, и кога стана родител на малата Френсис Бин Кобејн. Сепак, како на крајот да изгуби вера во животот и не сакаше да го продолжи. Беше тажно, бесмислено и непотребно да се прекинува животот на еден извонредно талентиран човек. Тие што го прогласуваат за маченик, како да забораваат дека неговата смрт не беше ништо ново. Во историјата на рокот тој им припаѓа на тие посебните, кои живеат опасно, брзо и кратко. Тоа се членовите на „Клубот 27“, генијалци од првиот до последниот (Брајан Џонс, Џенис Џоплин, Џим Морисон, Џими Хендрикс). Тоа е проколнатата возраст и продолжување на митот, за посебен животен стил, голема креативност, иновативност и инвентивност, но и незаобиколна зависност од дрогата и од алкохолот. Зошто Курт Кобејн одлучи веќе да не живее? Беше славен, имаше пари, прекрасна ќерка, жена што ја сакаше, бенд прогласен најдобар на светот. Како тоа да не беше доволно. Како и да е, Курт Кобејн беше највлијателен музички творец на генерацијата, а „Нирвана“, револуционерна музичка група во музичкиот шоубизнис. Секоја генерација има право на свој херој, а Кобејн е, несомнено, еден од нив. Не е лесно да се биде жива легенда. Живите легенди најчесто тешко живеат со товарот на славата. Дрогата, љубовните приказни и медиумското лудило се тука само за да свртат внимание на фактите. Ќе го паметиме како бриљантен текстописец, кој го прослави андерграундот, а зад себе остави класика. ■

ВЕДНАШ СЕ ВЉУБИВ ВО МАКЕДОНИЈА

Барбара Јариш од Полска од 2011 година живее, учи и работи во Македонија. Земјата ја запознала преку организирана екскурзија, па, како што открива за „Република“, веднаш се вљубила во Македонија и по извесен период решила да дојде и да живее овде. Ја почитува македонската култура, а посебен впечаток ѝ оставил македонскиот фолклор. Барбара вели дека Охрид е градот што секој странец треба да го посети, но Вевчани и вевчанскиот карневал им ги препорачува на сите свои пријатели од Полска како нешто што никако не смее да се пропушти. Ја сака македонската традиционална кујна, ужива да поминува време во Старата скопска чаршија, има многу пријатели и вели дека веќе потешко ѝ е да се адаптира на полскиот начин на живот затоа што во срцето веќе е Балканка

Пишува | Кристијана Николова - Кузмановски

■ **Кога првпат дојдовте во Македонија?**

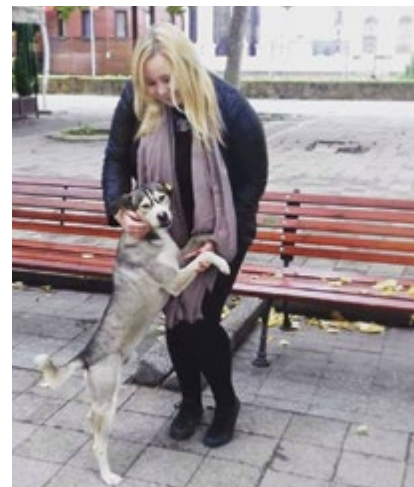
БАРБАРА: Тоа беше во мај 2011 година. Дојдов со поголема група студенти од мојот факултет, имавме организирана екскурзија за Македонија и за Бугарија. Тогаш студирав етнологија и балканистика (со македонскиот и со албанскиот јазик). Претпоставував дека, на некој начин, во иднина ќе

бидам поврзана со Вашата земја, ама никогаш не мислев дека ќе останам овде толку долго. Веднаш се вљубив во Македонија, македонската култура и во сè што е поврзано со оваа земја. Кога студирав, најмногу се занимавав со фолклор, поконкретно со македонските карневали и поради тоа доаѓав често за да правам истражувања, особено во Прилеп, Вевчани и во Струмица. Бев

во Скопје на студентска размена, првпат само еден семестар, а потоа уште два во рамки на програмата „Ерасмус плус“. Сега, исто така, сум поврзана со „Ерасмус плус“, поточно со ЕВС. Волонтираам во Скопје во Центар за младински активизам „Крик“. Проектот трае една година. Заедно правиме многу интересни и добри работи, мене ми е најблиска работата со деца со оштетен вид и слух, со кои имав многу работилници.

■ **Доаѓате од земја со поинаква култура и традиција од Македонија, како се навикневте на начинот на живот овде?**

БАРБАРА: Воопшто не ми беше тешко. Мислам дека некако сум родена со балканска душа. Да кажам искрено – тешко ми е кога се враќам во Полска и кога пак мора да се адаптирам на полскиот начин на живеење. Обратно никогаш немам проблем. Македонија е сега дел од мене. Тука ги имам моите спомени, емоции, искуства, пријателства... Македонија е зависност и не ми дозволува да ја заборавам. Секој што ја вкусил разновидноста на Балканот, ќе посака да се врати повторно – за ова сум сигурна. Старата чаршија е мојот втор дом, а на Бит-Пазар се чувствувам како кралица. Никаде во Полска кога

мора да купам нешто за ручек не се чувствувам толку убава колку таму, хаха. И луѓето не се исти, многу ми се допаѓа и тоа што во Чаршија може да се сретнам со многу различни етнички групи. Ме интересира, буквално, сè што е ново и поинакво од тоа што веќе го знам. Има и такви работи што многу ме нервираат, ама не мора да зборуваме за нив, (се смее).

■ **Кое е Вашето мислење, каков е македонскиот народ, знае ли да подаде рака кога е потребно?**

БАРБАРА: Да, секако! Многу пати бев во такви ситуации кога непознати луѓе ми помогнале и не сакаат да им дадам нешто за возврат. И тоа во однос на различни работи, мали – кога прашувам, на пример, за некое место кон кое треба да се упатам, најчесто тие ме земат за рака и одат со мене до таму до каде што сакам. Ама Македонците знаат да подадат рака и кога имаш посериозна потреба за помош. Кога правев истражувања за карневали, во Вевчани немав никакви контакти, а по еден час имав толку материјали што не би ги добила ниту преку цела година во Полска. Никогаш не се чувствував сама или во опасност. По еден час од мојот престој во ова место се чувствував како и јас да сум вевчанка.

■ **Какво е Вашето мислење за македонскиот народ?**

БАРБАРА: Мислам дека Македонци се многу гостопримливи и не водат многу брз начин на живот. Многу често се шегувам со другарите дека животот во Македонија е пауза. Сите доцнат и ништо не е на време. Секој секогаш има време за да пие кафе со пријателите, никој не е под стрес, а и животот оди побавно. И сето ова, освен доцнењето, мене ми одговара. Кога доаѓам во Македонија се релаксирам. Македонците се многу топли луѓе, кои ќе ти помогнат секогаш кога ќе се најдеш во

некоја лоша ситуација. Многу сакаат и да разговарате, особено со странци. Имав многу интересни разговори во такси, кафеани или во кафулиња со луѓе што не ги знам. Во Полска не ми се случува ова многу често. Нашиот народ е повеќе затворен и постуден. Само што ние танцуваме повеќе од Вас. Во Македонија кога одиш на забава многу ретко можеш да најдеш некој што ќе игра надвор од својата група, ако танцуваш тогаш веднаш те гледаат чудно.

■ **Дали сакате македонска храна?**

БАРБАРА: Многу ја сакам македонската кујна. Вкусот на ајвар, баклава, шопска, шарска – тоа е за мене вкусот на среќата. Во Полска никогаш нема да најдам толку вкусни овошје и зеленчук како овде. Многу ми се допаѓа балканската традиција на правење скара. Во Чаршија седиш, нарачувааш и гледаш како се прави твоето јадење. Така си сигурен дека сè ќе биде свежо и направено со срце. Многу сакам слатко, се смее. Најомилено ми е албанско трилече и баклавата со урма. Баклава може да се купи понекогаш и во Полска, исто како ајвар и сирење, ама вкусот не е ист. Сите што ми доаѓаат од Полска на гости се лутат дека потоа се враќаат подебели. Ама така е, македонско јадење е превкусно и не е можно да се остане на диета. Јас не пијам алкохол, ама моето семејство и другари велат дека немаат пиено

повкусно вино од ова што сум им го донела од Македонија.

■ **Колку имате време да ја истражите Македонија? Што мислите, кое место е најубаво да се види во Македонија?**

БАРБАРА: Сега немам многу време за шетање низ Македонија, но имам видено многу места овде. Патував често заради моите етнолошки истражувања. Нема да биде ништо оригинално ако кажам дека секој што доаѓа во Македонија мора да се прошета низ Охрид... Ама не е само Охрид интересен. Мене многу ми се допаѓа Вевчани. Не само поради карневалот, туку и поради убавата природа и познатите извори. Историјата, исто така, им е многу интересна, имам дури и вевчански пасош. Исто така, многу ми се допаѓа Крушево, градот на Тоше Проески. Убава е и во Тетово, има многу интересни места како Шарената џамија или Арабати-баба теќе.

■ **Дали Ви недостига Вашата земја?**

БАРБАРА: Хмм, не баш многу. Повеќе ми недостигаат луѓето, а не самото место. Нормално дека би сакала да се гледам почесто со роднините и со моите другари, но морав да изберам меѓу нив и баклава, се шегувам – ги канам овде. Кога доаѓаат почнуваат да разбираат зашто сум толку вљубена во Македонија. Јас сакам да бидам во Полска, дома, само кога ги ќе ги почувствувам земјотресите... Од нив многу се плашам.

■ **Кои се Вашите планови, останувате ли во Македонија?**

БАРБАРА: Мојата виза завршува заедно со ЕВС програма на крај на септември. Засага мислам дека ќе имам пауза од Македонија, ама не ми се верува дека ќе биде многу долга. Сигурна сум дека ќе доаѓам овде секогаш кога ќе имам време. Како што кажав, Македонија е дел од моето срце и овде се чувствувам најсреќна. И не знам што ќе правам во Полска без трилече и баклава... Па, сигурно ќе мора да се враќам овде одвреме-навреме. ■

НЕЗАБОРАВЕН ЛЕТЕН ОДМОР ВО КУШАДАСИ

Изобилството со ресторани, кафетерии, дискотеки, продавници, како и два водни паркови во близината на градот, од кои едниот е меѓу најголемите во светот, ви гарантираат незаборавен летен одмор

Некогаш малото рибарско место Кушадаси денес претставува еден од најизградените туристички центри на Егејско Море. Топлата гостопримливост, големиот избор на хотели, богатиот и забавен ноќен живот го прават Кушадаси една од најпосакуваните дестинации за одмор.

Благата медитеранска клима за време на летните месеци ви нуди можност за релаксиран одмор за време на големите летни горештини. Неговите плажи: Градската плажа, Женската плажа и Долгата плажа го олеснуваат вашиот избор за место под сонцето.

Неговото име во превод значи остров на птиците, а го добил името по малиот остров, кој е поврзан со копното преку насипи. На средината на островот е изградена камена тврдина, која датира од 15 век и станала заштитен знак на градот.

Споменатиот полуостров доминира со погледот и ако кон Кушадаси се приоѓа од страна на морето и ако се прелетува со авион. На полуостровот

протега поглед кон соседна Грција и островот Самос. Во околината на Кушадаси се и античките градови Ефес (18 км), Дидим, Пријена и Милет.

Изобилството со ресторани, кафетерии, дискотеки, продавници, како и двата водни парка во близината на градот, од кои едниот е меѓу најголемите во светот, ви гарантираат незаборавен летен одмор.

Иако развиено летувалиште, градот нема сопствен аеродром, туку се користи аеродромот „Аднан Мендерес“ во Измир и „Милас-Бодрум“ во Милас, кои се оддалечени 85 км, односно 120 км. Градот има marina (мало пристаниште) и пристаниште за прекуокеански бродови, кои се секојдневни гости на Кушадаси.

Според процените, Кушадаси има околу 1.000 хотели, пансиони и апартмани од сите категории. Еден од најстарите хотели во градот е „Имбат“, изграден во 1975 година, се наоѓа на Женската плажа, а може да се види и од центарот на градот.

Доколку сте од тие туристи што сакаат повеќе да истражуваат, не пропуштајте да ги посетите познатите Памучни тврдини или Дворци

од памук – Памук Кале. Карпите од бел вар, со термални извори и базени, настанувале илјадници години. Легендата вели дека за ова волшебено место знаела и Клеопатра, па во близина се наоѓа нејзината бања, со прекрасен базен во мозаик, каде што таа ја негувала својата убава кожа.

На растојание од 14 километри од Кушадаси, пак, ќе имате можност да го видите едно од седумте светски чуда, Артемидиниот храм во Ефес. Храмот бил речиси четири пати повисок од познатиот Партенон, денес на тоа место останал само еден единствен столб. Според старите легенди, градот Ефес го основале жените борци, познатите Амазонки. Ефес бил организиран многу подобро од не-

кои денешни градови, што може да се заклучи по остатоците од улици, јавни тоалети, бањи, канализации, водовод, пазари и околни куќи.

Агенциски аранжмани за Кушадаси со автобуски превоз за сместување од 10 дена од средината ја јуни почнува од 169 евра, па до 377 евра по лице, во зависност од изборот на хотел. Во цената е вклучено: Превоз со туристички автобус на релација Скопје - Кушадаси - Скопје, сместување во хотел. Во цената не е вклучена полиса за патничко осигурување.

Постои и можност да патувате авионски со аранжман што би ве чинел околу 400 евра за летување од десет дена. Секако, постои и можност

сами да си резервирате сместување преку интернет. Во Кушадаси цените не се многу високи: Лежалка со пијалак е околу пет евра. Ако сакате да посетите и други плажи, освен таа што е во рамки на хотелот, има превоз со комбија, кој чини една лира, а ќе ве однесе до кое и да сакате место.

Со такси, пак, за која било релација се плаќа по 10 лири. Ако сте љубители на пазарење и, секако, атмосфера што може да се види само во старите чаршии со тие мали дуќанчиња, тогаш на Кушадаси го имате и тоа задоволство. Ако патувате со авион не заборавајте дека ќе слетате во Измир, па по еден и пол час со автобуски превоз ќе бидете во Кушадаси. ■

ОВА ЖЕШКО ЛЕТО ЌЕ СЕ НОСАТ ФУСТАНИ ОД ТАНТЕЛА

Фустан од тантела е добра инвестиција, се носи во сите сезони и секогаш е популарен

Ако еден тренд се повторува веќе неколку сезони, тоа, дефинитивно, е тантелата, која само добива поголема популарност, без разлика дали е зима или лето. Затоа фустанот од тантела е секогаш добра инвестиција, со него секогаш сте во тренд.

Тантелата во обликот во кој ја познаваме денес потекнува од доцниот 15 век и со својата елегантност, префинетост и заводливост ќе биде вистински хит ова лето. Многубројни светски дизајнери ја вметнаа во своите колекции, а истото тоа важи и за модните куќи како „Зара“, „Манго“, „Х и М“...

Не ја користат сите истата тантела, ниту, пак, боја, но кај сите тантелата е незаменлив дел од сезонските колекции. Без разлика дали се работи за француска тантела или за некоја друга, важно е само да знаете како да ја комбинирате и да ја носите.

Тантелата треба да изгледа романтично, но не премногу старински, сензуално, но не со негативни конотации. И, се разбира, да биде вкусно комбинирана. ■

СО НОВИТЕ БАТЕРИИ, ЕЛЕКТРИЧНИТЕ ВОЗИЛА ЌЕ МОЖАТ ДА ПОМИНАТ 1.000 КИЛОМЕТРИ БЕЗ ПОЛНЕЊЕ

електричните автомобили. Многу поважно од структурата на батеријата, како што нагласуваат од компанијата, е текот на струјата во неа, кој ќе биде преку директно поврзување на ќелиите и тоа преку целата површина на батеријата. Со ова се намалува електричниот отпор и се зголемува капацитетот на батеријата при ист или помал волумен, што ќе им овозможи на електричните возила со само едно полнење да поминат повеќе од 1.000 километри, соопштил при претставувањето на батериите Мареките Волтер, проектниот менаџер на ИКТС „Фраунховер“.

Овие батерии на „Фраунховер“ користат целосно нови електрооди со метални ленти, кои од двете страни се обложени со керамика, која, пак, всуш-

ност, ќе служи за складирање на енергијата. Овој процес звучи навистина сложено, но од споменатата компанија велат дека нивните тестови и експертизи, како и искуството во производство на керамика им овозможува да ги дизајнираат и произведат ваквите електрооди, кои ќе можат да складираат многу повеќе енергија.

Тестирањето на овие батерии, како што информирале од ИКТС „Фраунховер“, веќе се спроведува, а по нивното усовршување, според процените, за комерцијално употреба би требало да се пуштат најдоцна за три години.

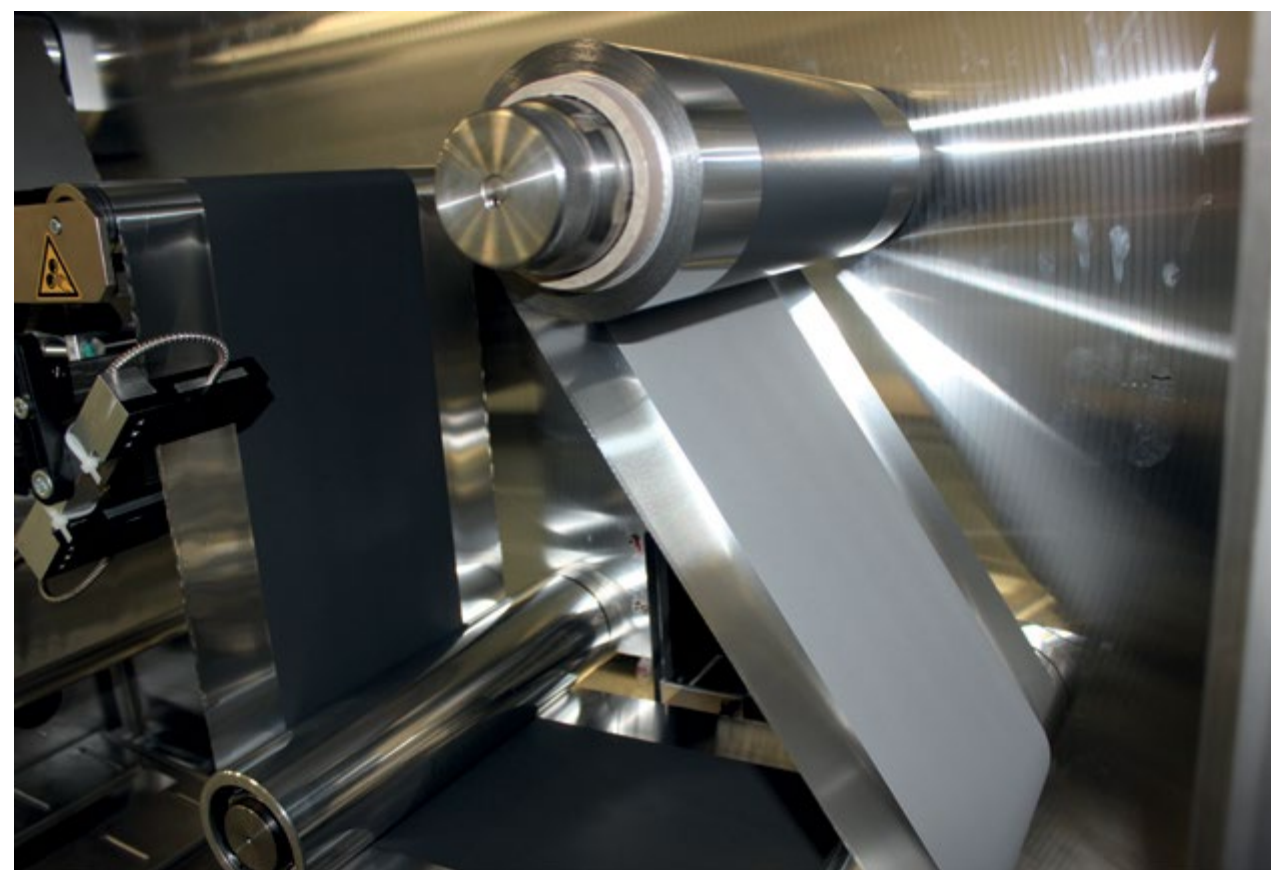
Компаниите што работат на унапредувањето и на усовршувањето на електричните автомобили речиси секој месец презентираат нови решенија, технологии за дизајн, нови батерии и разни додатоци што ќе ги зголемат користењето и квалитетот на овие возила

Сепак, забелешките на сопствениците и на тие што се интересираат да купат ваков автомобил е дека батериите сè уште се еден од најпроблематичните делови во возилата, кои најмногу ги ограничуваат бидејќи мора да се полнат речиси секој ден или по повеќе пати кога се патува. Оваа негативна страна уште одамна се нагласи како најголема мана на електричните возила, како и фактот дека полнењето може да трае предолго. Сепак, како што се најавува, сето ова наскоро би можело да се смени.

На ова поле активно работеле истражувачите и инженерите од Институтот за керамички технологии и

системи „Фраунховер“ (ИКТС Фраунховер), кои креирале нов тип батерија, која може да има многу поголем капацитет од тие што се користат сега, а ќе биде и во помало пакување. Нивниот концепт е многу едноставен - да се намали големината на кукиштето околу секоја ќелија во батеријата со што ќе се овозможи повеќе од волуменот да се користи за зачувување енергија.

Новиот батериски систем на ИКТС „Фраунховер“ ќе има ќелии што ќе бидат поставени директно една врз друга, место индивидуални ќелии што се поставени една до друга како што се сега конструирани најголемиот дел од батериите што се користат во

СЕ ПЛАШИТЕ ЛИ ОД КУЧИЊА? ЕВЕ КОИ НАЈЧЕСТО КАСААТ

Кога ќе прочитате дека неког го каснало куче, веднаш помислувате на кучињата што ги перципираме како агресивни

Кога ќе прочитате дека неког го каснало куче, веднаш помислувате на кучињата што ги перципираме како агресивни.

Сепак, ако треба да се избере најголемиот гризач меѓу негуваните кучиња тоа не се ротвајлерот или булдогот, туку лабрадорот, омиленото и највесело милениче на секое семејство.

Зад лабрадорот се германскиот овчар, бултериерите и шкотскиот овчар. Сепак, една од причините што најчесто касаат лабрадорите е фактот што се многу популарни домашни миленичиња, а колку што повеќе се чуваат, току се поголеми шансите и да каснат неког.

Најчесто жртви се поштари и други доставувачи, исто како во филмовите. Почесто се цел мажите, отколку жените.

Психологот за животни Роџер Магфорд вели дека колку што побрзо се спријателите со кучето, толку подобро. Кучињата многу добро ги проценуваат луѓето, вели тој и потврдува дека не е мит дека кучињата чувствуваат кога човекот е преплашен.

Магфорд објаснува и зошто мажите се почеста цел од жените:

■ **Поголеми се шансите мажите да бидат цел затоа што се поагресивни и се бранат, а со тоа само ја влошуваат ситуацијата, ги разлутуваат кучињата.** ■

ОСЛОБОДЕТЕ СЕ ОД ЛОШИТЕ МИРИСИ ВО КУЈНАТА

Ви нудиме неколку начини како да ги отстраните мирисите од кујната што остануваат по приготвувањето вкусен ручек

КАФЕТО ПРАВИ ЧУДА

Во фрижидер, замрзнувач или на работната маса ставете сад со свежо мелено кафе и ќе ги неутрализира непријатните мириси. Ако пиете турско кафе, по слаткиот ручек, сварете си кафе – ем ќе ги неутрализираат мирисите во кујната ем ќе се отпуштите со кафето.

И ЈАГЛЕНОТ Е РЕШЕНИЕ

Поради хемиските својства јагленот може да се користи за впивање на мирисите. Набавете природен јаглен без адитиви и можете да го користите во фрижидерот или за впивање на мирис на влага. Парче јаглен ставете во чорап и ставете те го некаде далеку од очите. Ќе си ја заврши работата.

СОДАБИКАРБОНА КАКО ОСВЕЖУВАЧ НА ВОЗДУХОТ

Семоќната содабикарбона дејствува како меленото кафе. Ставете ја во сад на работната маса во кујната и ќе ги впије мирисите. А ако зовриете содабикарбона со вода, ќе добиете еколошки освежувач на воздухот.

ЧИСТЕТЕ ЗАД СЕБЕ

Како што ќе употребите некој сад, заплакнете го. Не дозволувајте да ви се натрупаат немиени садови додека готвите. Водата ќе ги измие парчињата храна, а со тоа ќе се намали и мирисот што се шири од немиените садови. Ако имате машина за миење садови, пред да почнете да готвите, испразнете ја ако во неа имало чисти садови. Подгответе ја да ја полните како што ќе завршувате да користите некој сад. Така, на крајот ќе добиете чиста кујна, полна машина и помалку мириси од кои ќе треба дополнително да се ослободувате. Ручекот во рерна, машината вклучена.

ЛУКОТ И КРОМИДОТ ПОБЕДЕТЕ ГИ СО ЦИМЕТ И СО ЧОКОЛАДА

Ако не можете да го отстраните мирисот од кромид, месо или од лук, надмудрете го. Испечете чоколадни колачи. Исто така, можете да ставите неколку стапчиња цимет во вода и да ги вриете околу половина час. Нивниот пријатен мирис ќе ја исполни кујната.

ЛИМОН ИЛИ ОЦЕТ, ЛАВРОВ ЛИСТ, ВАНИЛА

Лимонот варете го исто како и циметот. Исечкана кора од лимон или кора од други цитруси, лавров лист, ванила, рузмарин и други билки можат да направат чуда во борбата со мирисите. Пред и по готвењето користете јаголков или алкохолан оцет. Поставете садови со оцет на неколку места во кујната и препуштете му се на готвењето. Оставете го оцетот на стратегиски места неколку часа откако ќе завршите со готвење. ■

КАЛАНХОА

Каланхоата е вистинското растение за сите љубители на цвеќиња што немаат знаење за одгледување растенија. Идеална е за сите заборавени и презафатени, кои забораваат на растенијата во својот дом, бидејќи ако ја оставите жедна некој ден, таа, сигурно, нема да ви забележи. Ја има во повеќе бои. Во зима цвета ако е сместена на јужниот прозорец, а во лето на тераса.

Залевајте ја на секои 12-15 дена во зима, а на 7-10 дена во лето. Најдобро е да ја допрете земјата, и кога е сува и растресита, да ја залеете. Ако забележите дека е тажна, со навалени листови, а во земјата се појавила и мувла, тогаш сте претерале. Отстранете ги гнилите гранки, оставете ја да исуши и веројатно ќе се поврати. Никогаш не оросувајте ѝ ги листовите. Се размножува од семе и со помош на изрежани делови од растението.

Каланхоата е лековито растение, има антиинфламаторно и антисептичко и тонизирачко дејство. Не е отровно и со него може да се чистат и лекуваат рани, а го намалува и воспалението. Особено добри резултати се постигнуваат при лекување изгореници и скршеници. ■

ДА И ПОКАЖЕМЕ НА ЕВРОПА ДЕКА ЗНАЕМЕ ДА ИГРАМЕ ФУДБАЛ

Фудбалерите на македонската младинска репрезентација до 21 година ја изградуваа нацијата и веќе постигнаа голем резултат откако изборија пласман на Европското првенство во Полска, кое почнува овој викенд

Разговараше | Горан Зивчевски

Ова беше првпат наша фудбалска репрезентација да обезбеди настап на Европското првенство, но сега овие момци ги очекува уште поголем предизвик на големата сцена во Полска. Утре тие ќе го одиграат првиот меч против селекцијата на Шпанија, а ништо полесни нема да им бидат ни следните два против Португалија и Србија, кои се во нашата група.

Пред заминувањето за Полска, „Република“ разговараше со селекторот на младинците Благоја Милевски, кој откри нешто повеќе за тоа како тече подготовките и кои се неговите очекувања од ова натпреварување.

«Со пласманот на Европското првенство испишавте историја со овој млад тим, но сега во Полска ве чека уште поголема задача. Како течат подготовките и колку сте задоволни од тоа што го прикажуваат играчите во подготвителниот период?»

МИЛЕВСКИ: Секако дека мора да бидам задоволен кога се сите здрави и максимално подготвени и мотивирани да одговорат на тоа што ни претстои во Полска. Подготовките поминуваат во најдобар ред, а се надевам дека ќе остане така

до самиот почеток на првенството. Сè до самиот почеток на подготовките играчите си ги обработија обврските во своите клубови и ме радува фактот дека пред крајот на првенствата речиси сите беа стандардни во своите тимови, што, на некој начин, им беше и одлична подготовка пред ова првенство.

Тие и со своите игри за репрезентацијата во текот на квалификациите во целост ја заслужија довербата на тренерите во клубовите, а на нив останува задачата да го задржат првотимскиот статус.

«На што работевте најмногу во текот на овие подготовки за Европското првенство?»

МИЛЕВСКИ: Со оглед на тоа колку време имавме за подготовки, немаше потреба многу да се работи на физичката подготовка на играчите, па акцентот е ставен на техничко-тактичките работи, кои, според нашите процени и анализи што ги правевме, оценивме дека на овие сегменти треба да им посветиме најмногу време и работа пред првенството.

«Ова ќе биде настап на прво големо првенство воопшто за наш национален фудбалски состав. Чувствувате ли притисок пред настапот на големата сцена и колкава е

возбудата кај нашите репрезентативци, со оглед на тоа што станува збор за млади фудбалери?»

МИЛЕВСКИ: Секако, има возбуда, а не гледам причина притисокот да биде поголем од тој што го имаа момците низ текот на квалификациите каде што имавме многу тешка група. Како што одминуваа натпреварите во групата, успехите доагаа и шансата за пласман на првенството растеше, па така и притисокот стануваше сè поголем. Сепак, момците покажаа дека и тоа како знаат да се носат со него, па затоа и не сметам дека ќе им биде проблем.

«Што би можеле да издвоите како најсилна страна на оваа наша млада репрезентација, но и како најслаба?»

МИЛЕВСКИ: До сега нè красеше тимски дух и посветеност,

која владее меѓу репрезентативците, но тука морам да го издвојам и односот што го имаат момците кон македонскиот дрес. Без разлика на националната припадност и на сите други разлики, мислам дека играчите ставија некои параметри и граници, кои ќе мора да се почитуваат и во иднина за тоа како мора да се однесува еден репрезентативец на терен со македонскиот дрес.

«Ждрепката, се чини, не ни беше наклонета, па ја добивме групата со Шпанија, Португалија, Србија... коментар за противниците и какви натпревари очекувате... или каде може да ја бараме нашата шанса?»

МИЛЕВСКИ: Кога се зборува за квалитетот на нашите противници, тука, пред сè, мислам на

Шпанија и на Португалија, не може да се игнорира нивната сила. Шпанија е четирикратен освојувач на европските првенства, Португалија е вице-шампион, а не може да се потцени ниту Србија, која доаѓа со генерација што сè уште е актуелен светски првак. Така што, самиот тој податок сам по себе говори колку се квалитетни нашите противници.

Сепак, без разлика на нивната сила, ние имавме и тоа како квалитетни противници во групата, како на пример Франција, која, според сите фудбалски стручњаци во Европа и според квалитетот е една од најдобрите во светот. Но ние и квалификациите ги стартувавме како аутсајдери, од петиот шешир, и за првпат постигнавме резултат кога една репре-

зентација изборила пласман на европско стартувајќи оттаму. Така што, не гледам причина да немаме успешни настапи и во Полска.

«Од сабота, кога прочитате на европската фудбалска јавност ќе биде свртени кон најдобрите младинци, што би сакале нашите момци да ѝ покажат на Европа?»

МИЛЕВСКИ: Јас во овој момент би можел да посакам само да бидат здрави и подготвени сите за да го дадат својот максимум, тоа ни е најважно. А, секако, би сакал и на цела Европа да ѝ покажеме дека знаеме да играме фудбал.

Европа ќе ја види младата Македонија

Нашите младинци по официјалното испраќање од публиката што го добија на „Филип Втори“ пред мечот што сениорската репрезентација го одигра со Шпанија, од понеделникот се во Полска каде што се сместени во Сопот, во луксузниот хотел „Мериот“. Сопот ќе биде „базата“ на нашата репрезентација, а натпреварите ќе се играат во Гдиња и во Бидгошч.

Во Полска нашите младински репрезентативци имаа четири дена да се аклиматизираат, да тренираат на терените таму и да ги финансираат подготовките пред првиот меч, кој ќе го одиграат против Шпанија в сабота, со почеток од 20.45 часот.

Во летото кога фудбалските обожаватели нема да имаат можност да уживаат во натпреварите на најсилните селекции, бидејќи годинава нема светско ниту европско првенство, вниманието ќе биде свртено кон најталентираните млади фудбалери на стариот континент. На стадионите во Полска, освен навивачите, со сигурност ќе бидат присутни и ловци на таленти на најдобрите европски клубови, кои дел од своето време и внимание ќе им го посветат на нашите фудбалери, кои и тоа како имаат што да покажат.

Еден од нашите младинци што оставија одличен печаток во квалификацискиот циклус е играчот од средниот ред Енис Барди. Тој имаше и одлична сезона со својот Ујпешт во Унгарија, која ја заврши како најдобар стрелец во својот клуб со постигнати 12 голови, кои му обезбедија трето место на листата на најдобри стрелци во лигата.

Барди со сигурност ќе биде една од главните алки во средниот ред на македонската младинска репрезентација, а неговите одлични игри за националниот тим, како и за Ујпешт, не останаа незабележани, па за него интерес покажаа повеќе големи клубови, меѓу кои и украинскиот шампион Шахтјор и Динамо Загреб.

Меѓу тие на кои нашите противници ќе треба да им обрнат повеќе внимание е и 17-годишниот Елиф Елмас, кој беше прогласен за најдобар млад играч во Македонија за 2016 година. Талентираниот Елмас, кој има турско потекло, е играч на Работнички, а своето деби го имаше и за македонската сениорска репрезентација на мечот против Шпанија во неделата, кога одигра цело второ полувреме.

- Македонија доби голем бисер со него. На тие години да одигра така против толку голем противник и да внесе свежина во играта е неверојатно. Мислам дека Елиф Елмас е голема перспектива на репрезентацијата - изјави по мечот со Шпанија селекторот Игор Ангеловски.

Елмас е дел од школата на Работнички од 12-годишна возраст, а во македонското првенство дебитираше во сезоната 2015-2016 година. Минатото лето заигра и во квалификациите од Лигата на Европа и тоа со гол во првото квалификациско коло против Будуќност Подгорица откако влезе од клупата за резерви.

Уште еден млад и перспективен фудбалер од нашиот тим, кој ќе сака да покаже што повеќе на големата сцена во Полска, е Давид Бабунски. Продуктот на младинската школа на Барселона, по епизодата во Црвена звезда во која не доби значителна минутажа, сега е во Јокохама во Јапонија каде што не му требаше многу време за да ѝ се претстави на публиката со одличен гол од далечина, кој го постигна на својот дебитантски настап.

Во шпицот на нападот на Македонија за време на квалификациите најстандарден беше Кире Маркоски, кој, најверојатно, ќе го предводи нападот и во Полска. Охриданиецот е веќе пет сезони во Работнички, а младиот голгетер, сигурно, ќе претставува голема опасност за одбраните на Шпанија, Португалија и на Србија. ■

ВРЕМЕПЛОВ

19 јуни 1913 година

Почнало Тиквешкото востание, прв организиран масовен народен вооружен отпор против српската власт, која ја окупираше Вардарска Македонија по повлекувањето на турските сили по Првата балканска војна. Востанието почнало на 19 јуни 1913 година, во Тиквешко и траело седум дена. Тиквешкото население го организирало спонтано и самостојно, а било раководеено од локалните дејци, револуционери и војводи на Организацијата, а потпомогнато од четите на ВМРО.

Востанието е предизвикано од насилиствата вршени од српските окупаторски власти врз населението при напорите за асимилација и за посрбување. Српските власти упатуваат јавна закана до населението дека секој тој што ќе се спротивстави на новата власт ќе биде погубен. Со поддршка на ВМРО е свикано собрание со делегати од речиси сите места во Тиквешко. На собранието едногласно е решено да се крене востание и е создаден востанички штаб, составен од видни војводи од тој крај, кои учествувале и во Илинденското востание, меѓу кои биле: Дончо Лазаров, Михаил Шкартов, Коце Сеизов, Диме Пинџуров, Тодор Камчев и други. Бројот на востаниците изнесува околу 1.000, од кои 200 луѓе се обични граѓани што земаат пушка в рака, а другите се комити од четите на ВМРО.

Востанието почнало на 19 јуни 1913 година, и покрај Неготино и Кавадарци, ослободени се и педесетина села во областа Тиквеш. Четите на Дончо Лазаров и на Михаил Шкартов ги напаѓаат и ги протеруваат српските војски од Неготино. Српските власти испраќаат свои чети од околните села кон Неготино, но сите тие се разбиени. Востаниците продолжуваат понатаму и успеваат да ги протерат српските чиновници и писари од општинската зграда во Кавадарци и симнувајќи го српското знаме, го поставуваат тиквешкото револуционерно знаме. На 20 јуни е одржано и свечено собрание на кое е избрана и градска управа составена од 12 видни кавадарчани, а слободата траела само седум дена. По седум дена Србите испраќаат голема војска предводена од Василие Трбиќ, како и од Јован Бабунски и Јован Долгач. На помош на српската војска дошол и башибозук на Јаја-ага со 250 вооружени души. Тиквешките востаници, заедно со четите на војводите Христо Чернопеев и на Петар Чаулев се оставени сами да се соочат со српската војска, но не успеваат во своите напори. Во востанието загинале околу 1.000 жители од Тиквешко од кои на 500 имињата со сигурност им се знаат, меѓу кои голем број мажи, жени, деца и старци биле убиени, заклани и живи изгорени. 150 кавадарчани се врзани на колци во центарот на градот и се оставени да висат 30 часа под пеколното сонце, а потоа заедно со уште 50 други кавадарчани се одведени во местото Полјаната и стрелани. Биле запалени повеќе од илјада куќи, а биле затворени 2.700 луѓе. Војниците вршела страшен терор и во реонот околу Кривопаланок - колеле луѓе, а децата ги гореле во фурни.

"РЕПУБЛИКА"	МАТЕМАТИЧКИ: $A^2 + B^2 = C^2$	ВИД ЕКСПЛОЗИВ	ФУДБАЛСКИОТ ГОЛМАН ДАСАЕВ	ТУРСКИ РЕФОРМАТОР МУСТАФА КЕМАЛ	ГРУПА НАРОДИ ВО ЗАМБИЈА	СТРУЧНАК ЗА ПОТЕКЛОТО НА ЗБОРОВИТЕ	ИТАЛИЈАНСКИ ФУДБАЛЕР ФРАНЧЕСКО	СТАРОСЛАВЕН БОГ НА ВОЈНАТА (АРЕС)	СКЛАДЕН ЧЕКОР
КАРАКТЕРИСТИЧНА ГОЛЕМИНА НА ТЕХНОЛОШКИ ПРОЦЕС									
ПОДРАЖАВАЧИ									
ХАРМОНИСКА ОСНОВА НА КОМПОЗИЦИЈА									
НАУКА ЗА ГРАДЕБА НА ЧОВЕКОВОТО ТЕЛО									
ИТАЛИЈАНСКИ ФУДБАЛЕР ЏЕНАРО							ВИД СЛАТКОВОДНА РИБА	МЕТАР СРОДНИК ОД СТРАНА НА ТАТКОТО	
ОТО ЛИЛИЕНТАЛ			РИЛО СТАРА ДРЖАВА НА СЛОВЕНЦИТЕ						ЖОЛТИЦА (МЕДИЦИНА)
РЕОМИР		КИРЕ КОСТОВ ПРОБУВАЧ НА ВИНО, ЦИГАРИ ...		АРТИСТИКА СПИРИТО ДОНОВИК МУСЛИМ, ЖЕН. ИМЕ					
АРТИСТАКАТА ЛУПИНО				ДЕТЕКТИВ СЛИКАРОТ МУРТИК					
ХАОС, БЕЗРЕДИЕ						КАЛИНКА ТРАКЛЕЗНА ЈАКА (МН.)			
ГРАД ВО МАРОКО							ТАНТАЛ БАРА, ВРТОГ		
ЛОВЕЊЕ ТУНИ								БЕЛГИЈА ДРВЕНА МОНТАЖНА КУКА	
ЕСТОНЕЦ				ОТСУСТВО ОД МЕСТО НА ЗЛОЧИН СТАДИОН ВО ГЕРМАНИЈА					
ФРАНЦУСКИ НАЗИВ ЗА НАТО					МОНАРХ ТОМЕ АРСОВСКИ				
ПОВРЕДЕНИ СО ОРУЖЈЕ							РИЕКА МЕРИ АСТОР		
НАУКА ЗА МОРАЛОТ						ПОБЕДА ВО ШАХОТ СТОЈАН ТАРАПУЗА			
ПРИСВОЈНА ЗА МЕНКА				ЈАПОНСКА РАКЕТА ОД ОРИЗ АМПЕР					
РОМАН ОД ЛАЈОШ ЗИЛАХИ							АНА ТЕМКОВА		

РЕШЕНИЕ: ПАРАМЕТАР, ТА, ТУНОЛОВ, Б, ЕСТ, АЛИЕН, ОТАН, КРАП, РАНЕТИ, РИ, ЕТИКА, МАТ, МОД, САКЕ, АПАРАТ, АТ
РЕД НАР, АПАРАТ, ТА, ТУНОЛОВ, Б, ЕСТ, АЛИЕН, ОТАН, КРАП, РАНЕТИ, РИ, ЕТИКА, МАТ, МОД, САКЕ, АПАРАТ, АТ

ХОЛАНДСКИ КОЛАЧ — СО ПУТЕР —

СОСТОЈКИ:

- 180 гр солени путер
- 30 гр шеќер во прав
- 3 жолчки
- 1 лажичка екстракт од ванила
- 150 гр просеано брашно
- 45 мл млеко
- 3 белки
- 70 гр шеќер

ПОДГОТОВКА:

- Во сад за матење ставете ги путерот и шеќерот во прав. Матете ги додека не се спојат во еднаква смеса. Во секој колач подобро е да користите шеќер во прав бидејќи така се добива подобра структура.
- Додајте ги жолчките една по една со постојано матење. Додајте го екстрактот од ванила, просеаното брашно и млекото. Мешајте.
- Во друг сад изматете ги белките во слаб снег, додајте го шеќерот и продолжете со матењето. Снегот додајте го во првата смеса и мешајте со шпатула.
- Ставете ја смесата во тавата и печете на 160 степени, на најдолната решетка, 35 минути. Потоа зголемете ја температурата на 180 степени и печете уште 10 минути, или проверете со чепкалка дали е печено.
- Сервирајте го колачот на парчиња попрскан со малку шеќер во прав!

СОВЕТ: Пред да го исечете колачот, почекајте малку да се излади.

BLACKUP

УЖИВАЈТЕ ПОДСОНЦЕТО

Со BLACK UP сонцето ќе стане пријател на вашата кожа, таа ќе биде заштитена, здрава и убава

СВЕТЛО ТЕН, СВЕТЛА КОСА	ЛЕСНО ГОРАТ И ТЕШКО ПОТЕМНУВААТ	Се започнува со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30, а се продолжува со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-20, или МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15
НОРМАЛЕН ТЕН, КОСТЕНИВА КОСА	ПОТЕШКО ГОРАТ И ПОЛЕСНО ПОТЕМНУВААТ	Се започнува со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30, а се продолжува со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15, или МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6
НОРМАЛЕН ТЕН, КОСТЕНИВА КОСА	ПОТЕШКО ГОРАТ И ПОЛЕСНО ПОТЕМНУВААТ	Во текот на сончањето, доволно е кожата да се третира со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15
ТЕМЕН ТЕН, ТЕМНА КОСА	ТЕШКО ГОРАТ, ЛЕСНО ТЕМНЕАТ	Препорачуваме апликација на МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6, или МАСЛО ЗА ИНТЕНЗИВНО ПОТЕМНУВАЊЕ SPF-10
ТЕМЕН ТЕН, ТЕМНА КОСА	ТЕШКО ГОРАТ, ЛЕСНО ТЕМНЕАТ	Се започнува со МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6, а се продолжува со МАСЛО ЗА БРЗО И ИНТЕНЗИВНО ПОТЕМНУВАЊЕ
ДЕТСКА КОЖА	ЛЕСНО ГОРИ!!!	Постојан третман со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30

Black Up крем
за сончање
со SPF 15 и
антицелулитен
ефект **2 во 1**

**АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ**
Здравјето ѝ е пред сè
www.alkaloid.com.mk

#ВИСТИНСКОТЕМНО

WWW.ZLATENDAB.COM.MK